

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za izposojilno 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Štev. 24 (378)

Leto VIII

NOVO MESTO, 12. JUNIJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandan ta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciasopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Level

ZAPISKI S POSVETOVANJA O KMETIJSKEM ZADRUŽNISTVU NOVOMESKEGA OKRAJA

Večja proizvodnja — socialistični odnosi

V četrtek 6. junija je bilo v Novem mestu posvetovanje o kmetijskem zadrugu, ki so se ga udeležili člani upravnega odbora okrajne zveze in predsedniki občinskih odborov Socialistične zveze, razen njih pa tudi predstavniki okrajnega komiteja ZKS, OLO Novo mesto in okrajnega odbora SZDL. O zadrugu in njegovih vprašanjih v našem okraju in o zaključkih obnega zborna Glavne zveze Slovenije je poročal predsednik OZZ Viktor Zupančič.

Posvetovanja o kmetijskem zadrugu bodo organizirala zdaj tudi vse občine našega okraja.

Na podlagi referata predsednika OZZ Viktorja Zupančiča in razpisnega plognega razpravljanja udeležencev posvetovanja ni bilo težko ugotoviti, da je kmetijsko zadrugu v novomeskem okraju napravilo zadnja leta pomemben korak naprej, zlasti se, če primerjamo napredek s stanjem pred nekaj leti. O tem, kot o uspešnih in neuspešnih zbornih kmetijskih zadrug, je Dolenjski list v zadnjem času že večkrat obsežneje poročal, tako da je prebivalcem našega okraja za razveseljevalni napredek že poznan. Prav tako vemo, da je nedavna resolucija o bodočem razvoju kmetijstva, ki jo je sprejela zvezna ljudska skupščina v Beogradu, postavila jasne smernice za nadaljnji razvoj v našem kmetijstvu. Kmalu bomo začeli sestavljati tudi večletni načrt nadaljnjega razvoja kmetijstva v posameznih okrajih. Pri tem bodo potrebne različne vzporedne, predlogi in načrti, kako naj tudi v naših pogojih zagotovimo večjo proizvodnjo, ki bo morala biti seveda vključena z naporom, da bo napredek naše vasi temeljil na socialističnih odnosih.

Na kaj preradi pozabljamo

Znano je, da je postalo v zadnjem času kmetijstvo najvažnejše vprašanje našega gospodarstva. Iz vseh pokrajin in republik prihajajo razveseljevalni glasovi o napredku in dobrih načrtih za večjo proizvodnjo. Dolenjski kmet, ki se ne more kosati s kmetom v Savinjski dolini ali kje drugje v bogatejših predelih naše domovine, mora pri tem nujno pomisliti malo naprej, ko bo proizvodnja v celotni državi veliko večja, ko bo blaga na trgih precej več in bo treba biti zaradi obilne ponudbe konkurenčni v kakovosti blaga in v cenah. Vse, kar delajo naše zadrugne organizacije, je pomoč kmetu, da ga čas, ki prihaja, ne bo našel nepriljubljenega. Do konkurence v kmetijstvu pa bo nujno moralo priti, ker je napredek le tako mogoč.

Jasna smer je zdaj točno začrtana

Tovariš Kardelj je na občnem zboru zadrugarov v Ljubljani med ostalim poudaril, da moramo imeti pred sabo jasno orientacijo, kaj hočemo. Ne gre le za dvajset hektarskih donosov in samo za večje pridelke. Družbena sredstva, ki jih vlagamo čedalje več v kmetijstvo, zahtevajo jasen načrt kaj hočemo doseči. In če smo imeli doslej samo geslo »Višja proizvodnja«, gre zdaj za nekaj več — za nove, socialistične odnose. Gre za po-

vezavo in sodelovanje kmeta s kmetijsko zadrugo, prav tako pa za posteno, gospodarsko povezano zadrugo z ostalo družbo. Ko bomo torej vlagali družbena sredstva v kmetijstvo, bomo hkrati zagotovili tudi vključitev kmeta v njegovo zadrugo — pomoč bomo povezali s blagovno proizvodnjo in poskrbeli, da bodo odnosi med njim, zadrugo in družbo napredni, skratka socialistični. Če bi v teh stvareh še naprej govorili samo orokavječno, izogibali pa bi se jasno povedati kaj bomo dosegli z razvojem v kmetijstvu, bi škodovali samo kmetu in družbi.

Ni treba, da bi bili med zadnjimi

Zadnja leta smo se nekako odvadili tarnati, češ da smo »najrevnejši, najbolj pasivni, najbolj zaostali« in podobno. Kmetijska pospeševalna služba je z družbenimi sredstvi dokazala na mnogih zelo uspešnih poskusih, da je možno iz revščine in dosežani nezavistnosti Dolenjske v tem, da se poprimemo najsodobnejših pripomočkov in dvignemo naše pridelke. Doseženih uspehov se nam ni treba skramovati, saj smo tudi v našem okraju pridelali po 33.000 kg krompirja na ha, medtem ko je okrajno povprečje 11.000 kg. Pri žitu imamo pridelok tudi a 3.500 kg namesto 1.100 kg; tudi v žitovinarji smo dosegli moznost od 4.000 do 5.200 litrov mleka (Nadaljevanje na 3. strani)

Gojenec vojaško-tehnične akademije pri praktičnem delu: čez reko gradijo most. V nekaj urah mora biti gotov, napredujoče enote ne smejo čakati. — Več berite o gojencih naših vojaških šol in akademij na 6. strani današnje številke.

Vse okoli financ

O delu Sveta stanovajske skupnosti v Novem mestu. — Kako delajo hišni sveti v Novem mestu. — Veliko več bi se naredilo, ko bi ne razpolagali samo s tako skromnimi sredstvi.

Sredi preteklega meseca je bila v Novem mestu prva redna seja SVETA STANOVANJSKE SKUPNOSTI NOVO MESTO. Poslovna doba dosedanjega sveta je potekala, zato je bil na seji izvoljen nov sedemčlanski upravni odbor sveta, sprejeli pa so tudi proračun Uprave stanovajske skupnosti Novo mesto za leto 1957.

V novi svet stanovajske skupnosti je bilo izvoljenih 45 članov, med temi je 10 delavcev, 25 uslužbencev, 4 gospodinj, 4 upokojenci in 2 predstavnik drugega poklica. Hišnih svetov je v Novem mestu 45. V družbenem upravljanju se v njih udeležuje 153 državljanov, med njimi 117 moških in 36 žensk, od katerih je 48 delavcev, 79 uslužbencev, 8 upokojencev, gospodinj in ostalih pa 18. Da je svet laže delal, si je izvolil sedemčlanski upravni odbor; o njegovem delu je na seji poročal dosednji predsednik sveta stanovajske skupnosti Franc Skof.

svetov je v Novem mestu 45. V družbenem upravljanju se v njih udeležuje 153 državljanov, med njimi 117 moških in 36 žensk, od katerih je 48 delavcev, 79 uslužbencev, 8 upokojencev, gospodinj in ostalih pa 18. Da je svet laže delal, si je izvolil sedemčlanski upravni odbor; o njegovem delu je na seji poročal dosednji predsednik sveta stanovajske skupnosti Franc Skof.

je sprejela načela stanovajske politike, stanovajske izgradnje in razširitve družbenega samoupravljanja po stanovajskih skupnostih. O tem je razpravljal tudi V. plenum Zveznega odbora SZDL Jugoslavije sredi aprila na Brionih. Gre za razširitev in vsestransko poglobitev dela stanovajskih skupnosti, ki seveda niso nikak organ ljudske oblasti ali njene uprave, temveč izrecno organ samoupravljanja državljanov na področju stanovajskih in komunalnih vprašanj ter njihove (Nadaljevanje na 2. strani)

VREME

ZA ČAS OD 12. DO 23. JUNIJA V tekočem tednu ugodno, povečini jasno in precej toplo vreme, vendar verjetne krajevne nevihte. Ob zaključku tedna splošno poslabšanje z nevihtnimi padavinami in ohlajitvijo. V prihodnjem tednu sprva izboljšanje in toplote, toda zatem vseskozi nestabilno s pogostimi padavinami in ohlajitvijo. (Napoved priredil V. M.)

Potreben je širši pogled v bodočnost

Ni slučaj, da so prav tem vprašanjem na posvetovanju odmerili največ časa. Predsednik Viktor Zupančič je med ostalim dejal, da se moramo ob perspektivnem planu razvoja kme-

Velike prireditve v Kostanjevici

V soboto 15. junija in v nedeljo 16. junija bo v Kostanjevici na Krki praznovanje dneva mladosti. Proslavo prireditve vse množične organizacije in društva Kostanjevica ob množični udeležbi mariborskih gasilcev in letalcev Aerokluba Cerklje. V soboto zvečer tradicionalna Beneška noč, v nedeljo parada s padalci in letovalna akademija. Vabi pripravljali odbor.

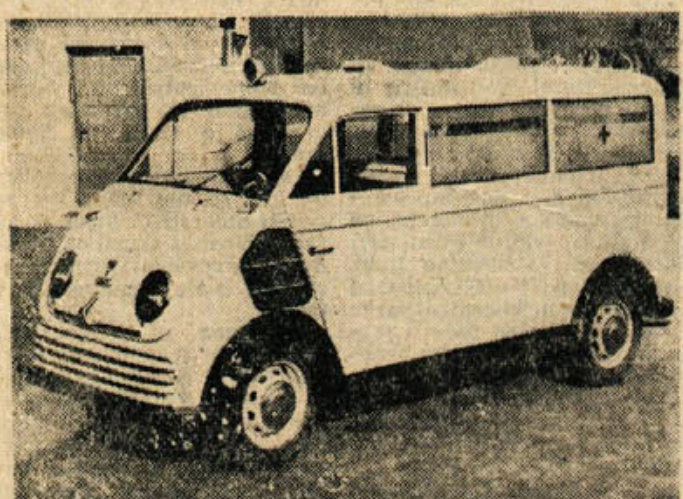
Prodoren uspeh MOTO MONTAŽE

Po končanem I. sejmu prometnih sredstev v Ljubljani, na katerem je z velikim uspehom nastopilo tudi novomesko podjetje MOTO MONTAŽA, smo prosili direktorja tovariša Jurija Levičnika, da je o sejmu in proizvodnji avtomobilov v Novem mestu odgovoril na več naših vprašanj. S kolektivom enega najmlajših dolenjskih podjetij vred smo veseli nepričakovano dobrih uspehov, ki jih je MOTO MONTAŽA na sejmu z mednarodno udeležbo dosegla.

Tovariš Levičnik, na I. sejmu prometnih sredstev je razstavila tudi MOTO MONTAŽA več svojih vozil; kako ste bili zadovoljni s sejmom in kakšne kupčije je sklenilo vaše podjetje?

To je bil prvi tovrstni sejem v naši državi in smo v začetku dvomili v njegov komercialni uspeh, zlasti zato, ker smo računali, da bo krog interesentov — obiskovalcev veliko manjši kakor na univerzalnih sejmih. Bili smo prijetno presenečeni nad številom obiskovalcev in nad zanimanjem, ki so ga le-ti pokazali za motorizacijo. Veliko povpraševanje po vozilih iz našega proizvodnega programa, z ozirom na to, da imamo skoraj celotno planirano letno proizvodnjo že v naprej prodano, nas sili, da proizvodnjo čimprej povečamo, hkrati s tem pa dosežemo tudi nagel

razvoj podjetja. Podjetju je namreč ponudena možnost za izdelavo okrog 200 vozil do konca letošnjega leta. Vsekakor je to lep komercialni uspeh, vendar moram pripomni-

Sanitarni avtomobil novomeske MOTO MONTAŽE — blago, ki je šlo na ljubljanskem Sejmu prometnih sredstev zelo hitro in dobro v denar.

STOPIMO NA OBISK V URADU ZA ROJSTVA, POROKE IN SMRTI

Področje, o katerem na splošno malokdaj razpravljamo, se manj pa o njem pišemo, je matična služba v našem okraju. Dobro vemo, da ima vsak naš državljan prej ali slej opravila pri matičarju, bodisi, da išče podatke iz državnih matičnih knjig, da prijavi rojstva otrok, sklepanje zakonske zveze, smrt in ostala »matična dejstva«, kot se uradno imenujejo vpisi in izpisi iz matičnih knjig.

Dragatuški kmetije tekmujejo

Tudi v Dragatušu sodelujejo v republiknem kmetijskem nagrajnim tekmovanju. Brez dvoma so Dragatušani med najboljšimi pridelovalci krompirja v Beli krajini, saj so lani dosegli rekordni pridelok 304 mtc. Prav gotovo bodo tudi v matičnem tekmovanju dosegli lepe uspehe v pridelovanju krompirja in koruze. Jože Skof

šnje stanje matičnih knjig. Ustvarjeni so bili pogodi, kot so jih razne države za matično službo že mnogo prej uredile. Z raznimi predpisi s področja rodbinskega, osebnega in državljanstva prava je bila matična služba vzpostavljena. S tem so bili ustvarjeni vsi pogoji za uredeitev in dvig te važne javne službe. Vodstvo matičnih knjig je poverjeno izključno državnim organom,

to je občinskim ljudskim odborom. Natančno vodenje matične knjige so za vsako moderno državo in njene organe izrednega pomena, saj dajejo različne podatke za življenjske posameznika (poroka, posvojitve itd., podatki za vojaške zadeve, volilne imenike, za skrbniške organe, za zapuščin-ske sodne razprave itd.). (Nadaljevanje na 3. strani)

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED POT K DVIGU ŽIVLJENJSKE RAVNI

Včasih, še pred leti, smo skoraj vsak teden zapisali: »Nova, velika tovarna je začela obratovati.« To so bila leta, ko smo gradili težko industrijo, ki je nedvomno osnova za napredek. Zgradili pa smo še več predelovalnih tovarn, ki izdelujejo blago za široko potrošnjo, kar je osnova za dvig življenjske ravni. Sedaj ni več vesti o novih in novih tovarnah, vsaj tako pogoste niso — in nekateri zaradi tega sklepajo, da naši uspehi niso več tako veliki in pogosti. Tokrat se motijo, čeprav je morda tudi naša krivda, ker o uspehih premalo pišemo. Res, da v časopisih ne boste zasledili vesti o novih tovarnah, zato pa je dovolj toliko bolj razveseljevalni vesti, da so v teh novih tovarnah dosegli velike proizvodne uspehe. Prav zato bi danes zapisali nekaj več prav o uspehih, ki smo jih dosegli v prvih mesecih letošnjega leta.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta so v tovarnah izdelali za 21% več blaga kot v istem času lani. Res, da je k temu precej prispevala večja proizvodnja električne energije, toda tudi zasluge posameznih kolektivov pri tem niso majhne. V marsikateri tovarni so že v tem času močno povečali storilnost. Industrija je upoštevala želje trga in zato je v letošnjem letu že do sedaj izdelanih za 22% več proizvodov za široko potrošnjo. Za enak odstotek se je povečala tudi proizvodnja reprodukcijskega materiala, to so surovine oziroma polizdelki, ki jih potem dokončno obdelata predelovalna industrija. Vse to je vplivalo tudi na cene, kajti kljub temu, da so se plače že v prvih mesecih povečale za več kot 8%, cene industrijskega blaga niso porasle za več kot 2%. Če bo to razmerje ostalo isto do

konca leta, potem bomo lahko govorili o resničnem dvigu življenjske ravni. Lani je bila stvar že v prvih mesecih precej drugačna. Medtem ko so se plače povečale za 2,3%, pa so se cene povečale za 5,5%. Sledi, da se je v teh mesecih lanskega leta življenjska raven znižala.

No, pa poglejmo še nekaj števil, ki dosežene uspehe najbolj prepričljivo utemeljujejo. Ze v prvih treh mesecih letošnjega leta so rudarji nakopali za okoli 600.000 ton premoga več kot lani. Se celo lepe uspehe pa smo dosegli na naftnih poljih. V marcu so v Goli, Dolnji Lendavi in v Vojvodini načrpali 33.000 ton stekoločnega zlata. To je bila največja mesečna proizvodnja doslej; 1947 smo načrpali toliko nafte, t. j. 33 tisoč ton šele v vsem letu. Železarne in jeklarne, ki smo jih zgradili po vojni, dajejo surovine za vso veliko kovinsko predelovalno industrijo. Se vedno velja, da se moč države meri po količini jekla, ki ga proizvajajo v določeni državi. V prvih mesecih letošnjega leta so natopili 55.000 ton surovega železa na mesec. Pomislite, da proizvodnja je tako velika, da so kovinarji že v enem mesecu in nekaj več kot 20 dneh natopili tisto količino, katero smo v zadnjem letu pred vojno topili vseh 12 mesecev. V marcu pa so dosegli rekord tudi jeklarji. V enem samem mesecu so ga natopili 88.000 ton. To je za 12.000 ton več kot je bila lanska največja mesečna proizvodnja. Tu so uspehi v primerjavi s prevojnimi časi še veliko večji. Investicije, milijarde in milijarde, ki smo jih porabili za gradnjo Zenice, Nikšiča, za razširitev Jesenice in Guštanjca itd., so začele obilo vračati.

Ker imamo več jekla, imamo tudi več izdelkov iz te kovine. Tudi v

Sisku, kjer stoji tovarna brezživnih cevi, t. j. proizvod, brez katerega si ne moremo zamisljati izdelave koles, avtomobilov, hladilnikov in sto drugih stvari, so dosegli tak največji mesečni uspeh. V februarju so v taljarnah te tovarne izdelali skoraj 6.000 ton cevi, medtem ko so jih lani izdelali največ 3.700 ton na mesec.

Tako bi lahko naštevali uspehe gigantov, ki smo jih gradili, velikokrat smo se pri tem odrekli tudi večjemu kosu kruha, in ki sedaj vračajo ter pošiljajo blago v predelovalno industrijo. Tudi ta ne ostaja. Kaže, da bomo letos prvič dosegli proizvodnjo 200 milijonov kv. metrov bombažnih tkanin; ker se je tudi proizvodnja drugih tkanin povečala, bo tekstilnega blaga na pretek. V marcu n. pr. so tovarne čevljev izdelale 790.000 parov. Tudi to je največja mesečna proizvodnja. Če bodo v teh tovarnah ostali vsaj pri približno takšnih mesečnih uspehih, bomo letos izdelali pri uspešnih čevljev na dva prebivalca države. Pred vojno, ko je bilo prebivalcev skoraj dva milijona manj, pa je prišel en par čevljev šele na 4 prebivalce. Tovarne radio aparatov so izdelale v enem mesecu 18.500 aparatov, 1.200.000 električnih žarnic je mesečni proizvodni uspeh in rekord tovrstnih tovarn. Posode so izdelali v tovarnah 780.000 ton v enem mesecu itd., itd.

K temu pa bi morali pristeti še uspehe, ki smo jih dosegli pri izvozu in končno tudi uvozu, saj smo uvozili v prvih petih mesecih še enkrat več potrošnega blaga kot lani v šestih mesecih. To so uspehi industrije, ki bodo nedvomno prispevali k stabilizaciji, stalnosti cen in tržišča ter gospodarstva sploh.

Vse okoli financ

(Prenos s 1. strani)
medsebojne pomoči. Gre za to, da bi stanovanjska skupnost organizirala svoje delavnice za vzdrževanje in popravila stanovanjskih poslopj, skrbela naj bi za oskrbovanje stanovanj z gorivom in drugim materialom, poskrbeti bi morala za uslužnostne obrate ki bodo oskrbovali gospodinjstva in tako razbremenili ženo, za razne obrtne uslužnostne delavnice pa tudi gostinjska podjetja, otroške vrtce, zavetišča in druge ustanove za varstvo otrok, za ustanove, ki skrbijo za onemoglo stare in druge osebe in podobno. Seveda bo pri vsem tem delu stanovanjska skupnost postala organizacija državljanov, ki bodo v njej na tak način najbolj neposredno sodelovali pri reševanju vseh najvažnejših komunalno gospodarskih, socialnih, kulturno prosvetnih in drugih vprašanj. Za ta dela bodo seveda potrebna znatna finančna sredstva v obliki stalnih dohodkov. Stanovanjska skupnost si jih bo zagotovila z zbiranjem sredstev iz dela najemnin, iz skladov občine, predvsem pa z lastno gospodarsko komunalno dejavnostjo svojih uslužnostnih podjetij, socialnih, komunalnih in drugih ustanov ter naprav. Predvsem pa bo morala dobiti izredne pomoči od občin kot doslej.

bla kredita 4 milijone dinarjev, vendar samo za kreditno sposobne stavbe. Ostaja odprto vprašanje, kako obnovljati hiše, ki so kreditno nesposobne.
V družbenem upravljanju so tudi stavbe v Mirni peči, Otočcu, Smarjetu, Gojavi vasi, Stranjski vasi in drugod, kjer bo prav tako treba misliti na različna obnovitvena in vzdrževalna dela.

Sploh so člani sveta stanovanjske skupnosti pokazali precej zanimanja za vzdrževanje in upravljanje stanovanjskih in poslovnih zgradb. Posebna komisija bo skušala izposlovati večja, nujno potrebna finančna sredstva za taka dela. Pomenili

so se tudi o ustanovitvi nujno potrebnih uslužnostnih delavnic, ki naj bi učinkovito pomagale družinam in gospodinjstvom. Tudi o novih nasadih, o skrbni za otroška igrišča in dokončni ureditvi po vjont zgrajenih stavb so člani sveta uspešno razpravljali.

Ze večkrat poudarjena koristnost družbenega samoupravljanja v stanovanjskih skupnostih bo vsestransko zaživela, če jo bodo podprli tudi s finančnimi sredstvi. Brez teh bodo mnogi koristni načrti ostali zgolj želja. Pred kongresom delavskega samoupravljanja je treba razmisliti tudi o materialni podlagi družbenega upravljanja, ki se vedno bolj krepi.

RAZPIS

za vpis v I. letnik rudarskega, kovinarskega in elektrotehničarskega oddelka INDUSTRIJSKE RUDARSKE ŠOLE V ZAGORJU OB SAVI v šolskem letu 1967/68.

POGOJI
I. Rudarski odsek: Kandidat mora imeti 8 razrede osnovne šole ali 2. razreda gimnazija, v kolodarskem letu 1957 mora dopolniti 15. leto starosti, mora biti telesno in duševno zdrav.
II. Elektrotehniški odsek: Kandidat mora imeti 8 razrede osnovne šole ali 2. razred gimnazija ali 7 razredov osnovne šole ter mora biti telesno in duševno zdrav.
III. Elektrotehniški odsek: Kandidat mora imeti 4 razrede gimnazije ali 8 razredov osnovne šole ter mora biti telesno in duševno zdrav.
IV. Solanje v vseh treh odsekih traja tri leta. V času solanja se učenci rudarskega oddelka usposablajo za kvalificirane delavce rudarske stroke — kopače, učenci kovinarskega oddelka pa se učijo za poklic strojnik, ključavničar, strunar, rezkar kovčev, orodjar in posluževalce jamske mehanizacije, učenci elektrotehniškega oddelka pa se obrabne električarje in elektro mehanike.
Mladinci, ki se žele vpisati, morajo Ravnateljstvu šole predložiti s 30 din kolektivno prošnjo ter naslednje osebne dokumente:
1. zvezek šolske sprave, 2. izpiske iz rojstne matične knjige, 3. potrdilo o premoženjskem stanju staršev.

Taksa za meljavo je odpravljena
Zvezni družbeni plan za 1967 ne omenja v 31. poglavju, ki govori o skladih, nič o taksi za meljavo. Po poljskemu državne sekretarjatu za finance FLRJ je taksa za meljavo ukinjena s prvim majem letošnjega leta.

Kaj tare novomeške hišne svete

Lani in letošnji hišni sveti v Novem mestu pokazali precej več zanimanja za uspešno upravljanje stanovanj, zgradb. Prizadevali so si dobiti sredstva za nujna popravila posameznih zgradb, nekateri pa tudi pogosto zahtevajo denar za nakup raznih strojev, sešalce za prah in podobno. Hude težave imajo sveti v Metliki, kjer skromna sredstva ne zadostujejo niti za redno vzdrževanje, kaj šele za zboljšanje drugih življenjskih pogojev prebivalcev. Poseben problem v mestu so stanovanjske hiše zgrajene v letih 1945-50, ki niso dokončne in urejene. Marsikje, čisto skupnih prostorov ni na vidni, zamarnenja pa je tudi ureditev zunanje okolja. Prebivalci nekaterih hiš, ki smo jih zgradili po vojni, tudi kaj malo sploštujejo hišni red.

Lani je značilni promet Uprave Stanovanjske skupnosti nad 60 milijonov din. Mimo teh lastnih sredstev uprave je ta lani se kredita 5 milijonov dinarjev obnovila 19 stanovanjskih in 9 poslovnih zgradb. Letos je do-

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V zadnjih mesecih postaja vedno bolj očito, da je v vrstah ameriške republikanske stranke prišlo do razcepa. V tem razcepu igra seveda glavno vlogo predsednik Eisenhower, ki je po besedah republikanske senatorja Goldwaterja iz Arizone sldal zaupanje ljudstvom. To so močne besede, če jih izreče član iste stranke, kot ji pripada predsednik Eisenhower.

jevo stališče do zunanje političnih vprašanj večkrat zgrešeno. Glavni predstavniki te skupine je senator Knowland (največji zagovornik Kangaiška in sovražnik LR Kitajske, ki so za nedavni dogodki na Formosi močno sprejuzili).
Da bi bila zmeda še večja, podpirajo demokrati v načelu Eisenhowerjevo smer, ker je to pravzaprav njihova

baralno krilo republikanske stranke. In temu krilu se je zdaj pridružil tudi podpredsednik Nixon in s tem izval Knowlanda in njegove pristaje na strankarski dvojni. Ti namreč zatrjujejo, da ne potrebujejo prav nobene Eisenhowerjeve pomoči pri prihodnjih volitvah, češ da njegov vpliv ne bo segel tako daleč. Nixon misli drugače.

OPOZICIJA ALI RAZCEP?

Toda politična sila ZDA je precej drugačna od razmer v drugih državah, predvsem kar zadeva strankino disciplino in ideologijo stranke. Samo v Ameriki je na primer mogoče, da nasprotna stranka (v tem primeru demokratska) in nevaljo in nerada podpira republikanskega predsednika v kongresu v določeni vprašanih, medtem ko nekateri člani republikanske stranke glasujejo proti njegovim predlogom.

Napad na predsednika Eisenhowerja iz vrst njegove lastne stranke je začel pred petimi meseci finančni ministar George Humphrey, ki je napovedal, da »bomo doživeli takšno gospodarsko depresijo, če ne bomo znižali davkov, da nam bodo šli lasje pokoncu. Humphrey se seveda ni omejil samo na te besede, ampak je napadel vladni predlog proračuna, ki znaša 72 milijard dolarjev. »Stara garda« v republikanski stranki, med katero prištevajo tudi izolacioniste, je povzela bojni krik proti Eisenhowerju, ki se še najbolj kaže v metanju polen pod noge njemu in njegovi politiki. Za vse te republikanske senatorje je bila pomoč tujini prevelika, izdatki za solstvo in pokojnine programni in Eisenhower-

amer, podedovana od Roosevelta — s precejšnjimi spremembami in dodatki seveda.
Toda za ta odpor proti Eisenhowerju je značilno tudi dejstvo, da Eisenhower ne bo mogel biti več izvoljen, ker je po ustavi vsakdo lahko predsednik samo dvakrat. Za desno krilo ali staro gardo republikanske stranke Eisenhower pravzaprav ni bil nikoli »priljubljen sine« ali kandidat, ker ga niso marali. Njihov kandidat je bil Taft. Toda ko je postalo očito, da s Taftom ne bodo smagali na volitvah, so se neradi oprilej Eisenhowerja. Za Eisenhowerja kot predsedniškega kandidata se je pravzaprav potegovalo li-

šter, podedovana od Roosevelta — s precejšnjimi spremembami in dodatki seveda.
Toda za ta odpor proti Eisenhowerju je značilno tudi dejstvo, da Eisenhower ne bo mogel biti več izvoljen, ker je po ustavi vsakdo lahko predsednik samo dvakrat. Za desno krilo ali staro gardo republikanske stranke Eisenhower pravzaprav ni bil nikoli »priljubljen sine« ali kandidat, ker ga niso marali. Njihov kandidat je bil Taft. Toda ko je postalo očito, da s Taftom ne bodo smagali na volitvah, so se neradi oprilej Eisenhowerja. Za Eisenhowerja kot predsedniškega kandidata se je pravzaprav potegovalo li-

Doslej je Eisenhower nastopal proti svojim nasprotnikom v rokovcih in ni upošteval proti njim sankcij v obliki oteževanja raznih službenih uglednosti in položajev. Toda, če neče, da bi se njegovo predsednikovanje končalo z neuspehom, je zapisal neki ameriški komentator — bo moral ravnice sneti in začetki krepko mahati po nasprotnikih.

Bolje preprečevati kot zdraviti

Okrajni zavod za socialno zavarovanje skrbi za zdravje zavarovancev in njihovih svojcev

Znano je, da vloga ljudska obust izredno velika aredstva za dvig zdravstvene ravni delovnih ljudi. Zadržala leta posvečamo čedalje večjo skrb za kiti zdravja in delovnih pogojem, saj je vedno boljše — pa tudi cenejša — boleznj preprečevati kot pa zdraviti. Pomembno vlogo imajo pri tem delu okrajni zavodi za socialno zavarovanje, ki zbirajo v skladih za preventivno varstvo posebna sredstva v te namene.

Novomeški okrajni zavod za socialno zavarovanje bo letos porabil za zaščito zdravja in delovnih pogojev sorazmerno zelo visok znesek: 6 milijonov din in 563.175 din. Na zadnji skupščini zavoda so odborniki potrdili predlog komisije, da bo od tega denarja porabljenih:
za letovanje predšolske in šolske mladine 500.000 din; za skupno okrevanje in letovanje vajencev, mladih delavcev in delavk ter dijakov 600.000 din; za skupno okrevanje zavarovancev in njihovih svojcev 600.000 din.

Za statistično obdelavo obojen in nesreč je namenjenih 30.000 din, za organizacijo seminarjev in predavanj komisij za higijensko-tehnično zavarovanje v podjetjih pa 50.000 din. Letos bodo vsa delovišča podjetja KREMEN strokovno, tehnično in zdravstveno pregledana, za kar bo porabljenih 40.000 din. Predsednik komisij za HTZ v podjetjih bodo imeli več poučnih okraščev, za katere je predvidenih 80.000 din.

V Portorožu gradimo zdravilišče za zavarovance iz vse Slovenije, saj daje mnogim delavcem in nameščencem potrebno obmorjsko zdravljenje. Na srednjem in južnem Jadranu je večkrat primanjlovala prostora, zato se je Republiški zavod za socialno zavarovanje odločil za gradnjo, za katero bo letos tudi novomeški zavod prispeval pol milijona dinarjev.

Ponovna usposobitev invalidov dela, ki je v našem okraju še posebno pereče vprašanje, zahteva pripravo za razne vaje, ki jih opravljajo invalidi med zdravljenjem. Z zneskom 200.000 din bo zavod omogočil medicinsko in poklicno usposobitev teh invalidov.

Nadajanje dotacije iz sklada za preventivno pa so namenjene Okrajnemu odboru RK 200.000 din, Gospodinjstvenemu centru v Novem mestu za organizacijo predavanj o zdravi prehrani 50.000 din. Sekelji varnostnih tehnikov in inženirjev 50.000 din, telesovzgojnini društvom za telesno vzgojo mladine 300.000 din, Okrajnemu higijenskemu zavodu za boljšo opremo v živilskem laboratoriju 250.000 din, ostala sredstva pa bo dobil Okrajni zdravstveni dom za preventivno zdravstvene ustanove v okraju — 1.663.175 din. Od tega bo razdeljeno:
za Dispanzer za žene 250.000 din, za zaščito matere in otroka 195.000 din, za zobozdravstvo predšolske in šolske mladine v okraju 250.000 din, za antivenerični dispanzer 50.000 din in za protituberkulozne dispanzerje v okraju 918.175 din.

Toliko sredstev ni bilo doslej še nobeno leto vloženih za preventivne namene. V celoti so namenjeni zaščiti zdravja in boljšim delovnim pogojem delovnih ljudi.

NJIHOV IN NAŠ PONOS

Slovesna počastitev desetletnice SGP Pionir

Prisrčno in toplo so v soboto popoldne v sindikalni dvorani SGP Pionir počastili 10-letnico obstoja največjega doleenskega gradbenega podjetja. 53 slavnostnih govornikov je s nagelji in rožnato kravatno in prah poslušalo zdrave besede Franca Zidanečnika, predsednika delavskega sveta, ki je slovesnost začel. Po-

zdravil je goste, med katerimi so bili predsednik OLO Franca Pirkoviča, poslanca Avgusta Jazbinčeka in Stane Smid, polkovnik Simo Livada in major Sepetovec, zastopnik ObLO Tone Valentinčič in drugi. Direktor podjetja Ivan Hočevar je poročal o preteklih desetih letih Pionirja in predvsem izkrepil toplo zahvalo 53 tovarišem in tovariscam, ki so vseh deset let, dostikrat tudi v zelo težkih pogojih vstrajali pri Pionirju in mu pomagali ustvariti sloves, ki ga ta kolektiv po pravici zasluži. 1238 objektov po vsej Sloveniji ponosno prita o Pionirjevih velikih uspehih in našem napredku, kar je kasneje podčrtal tudi predsednik OLO tov. Pirkovič, ko je dejal, da je Pionir naredil na Dolenskem največ za izgradnjo socializma.

Kolektivna sta šeststala tudi poslanec Avgust Jazbinček in Tone Valentinčič za ObLO, nakar so si gostje s slavljeno vred ogledali bogato razstavo maket, fotografij, načrtov, strojev, izdelkov, patentov in gradbenega materiala. Razstava, ki bo odprta še ta teden in se jo vredno ogledati (prilježna je v Pionirjevem naselju v Briljuni), kaže velik napredek in prizadevnost Pionirja, ki se je s svojimi dosežanimi uspehi dostojno vključil v vrste naših najboljših kolektivov.

● KRATKE ● IZ RAZNIH ● STRANI

V središču pozornosti ameriške javnosti je še vedno intervju prvega sekretarja sovjetske partije Nikita Hruščeva za ameriško televizijo. Prvoim ugodnejšim komentarjem o intervjuju so sledila ostrejša mnenja, češ da Rusom ne gre nič verjeti. Toda kljub temu je močno mnenje, da so takli intervju koristni in da bi moral tudi predsednik Eisenhower privoliti na tak intervju za sovjetsko javnost. Eisenhower pa neče o takim intervjuju nič slišati.

Naknadno štetje glasov o zaupnici italijanski vladi, ki jo vodi Zoli, je neprijetno presenetilo predvsem Zolija samega. Izkazalo se je namreč, da za zaupnico manjka en glas in ne, da je bil zanj oddan en glas več. Ker se je Zoli javno odpovedal glasovom nezaupnosti poslancev, je zdaj v hudi zagati. Če bi bil kosleden, bi moral zdaj ostaviti.

Zahodnonemška vlada je sprejela sovjetski predlog o razširitvi trgovine med obema državama. Hkrati je zahtevala, da se morajo vrniti še vsi preostali nemški državljani iz SZ.

Kralj Ibn Saud, vladar Saudske Arabije, je po obisku v glavnem mestu Iraka, Bagdadu prvič obiskal jordansko glavno mesto Amman, ki je delj časa v središču pozornosti zaradi znanih dogodkov v Jordanu. Gre menda za politično kombinacijo, ki naj bi povezala Saudsko Arabijo, Jordan in Irak.

Na neki spini v hišini pristanišča Portsmouth so našli človeško truplo brez glave s deli potapljaške opreme. Truplo so našli blizu kraja, kjer je lani izgubil slavn britanski potapljač Crabb. Takrat je bila med obiskom Hruščeva in Bulganina zasidrana v pristanišču sovjetske krizarka Orlonokice. Crabb si je je menda hotel ogledati pod vodo.

Metlika je proslavila 50-letnico telovadnega društva

Ze več mesecev so se metliki telovadci pripravljali, da svečano proslavijo dan, ko je bil pred petdesetimi leti v njihovem mestu ustanovljen Belokranjski Sokol. Bil je prvo telovadno društvo v Beli krajini in vse do druge svetovne vojne ene vodilnih telovadnih društev v Sloveniji. Njegovi starejši telovadci so se ob vdoru okupatorja skoraj vsi vključili v narodnoosvobodilno gibanje, danes pa v TVD Partizan aktivno sodelujejo v telovadnem delu v Metliki. Je bila v soboto popoldne v Belokranjskem muzeju odprta razstava, ki prikazuje razvoj nekdanjega Sokola in današnjega TVD Partizana.

V TEM TEDNU YABIRAMO:

Oveč mačjih tačic (400 din), bežga osebca (200 din), režeče deteljičice—bravniške (100 din), lipe (220 din), rmana s pečlji (50 din).
Lisn regrata (100 din), ozkolatnega tpočca (80 din), breze melise (150 din), hribske rese brez pečljev (500 din), pelina (70 din), gozdne jagode (110 din), šmarnice (120 din), slezenovca (200 din).
Rastline hribske rese (260 din), jetičnika (120 din), zemljika (140 din), materine dušice (45 din), dišče perle—valdmajster (125 din), krvavoga mlečka (100 din).
Lubje češminjnih korenin (120 din), krhliče (60 din).
Korenine baldrijana (260 din), zemljika (250 din), šmarnice (300 din), gladeža (58 din), regrata (116 din), habata (40 din), mala norčice (45 din).
Vrtničke gloza (50 din).

RAZGOVOR NA MARSU

—Kaže, da na Zemlji res ni razumnih bitij... (iz Ježa)

Ivo Pirkovič:

SVETI SATAN

Naša zemlja je rodila že toliko tercijalstva, svetnikov pa skoraj nič, ali ni to strašno čudno? O, da so vsi fisti res bogoslužni, ki se delajo, bi jih imeli več nego gob po dežju in Bog bi bil moral nebasa že zdavnaj razširiti zavadi samih Kranjcev in Kranjci. Ali njemu naša vnjanja lepota ne zadostuje, ker vidi grdi gniže v pobeljenih. No usaj to je dobro, da nam hinavska svojat zdaj ne more več toliko kvarati delati, ali jaz se prav živo še spominjam, kako neusmiljeno je strahotala Novo mesto in obližje.

Tržno poročilo

V ponedeljek 10. junija je bilo na novomeškem živilskem trgu veliko češenj, nekaj solate, jajc in semena. Jajca so bila po 15 din, češnje po 70 din/kg, jagode po 140 din/l, solata po 40 din/kg.
Meso: govedina po 250 din, teletina po 300 din in svinina po 350 din.
S SEMISICA
Na sejmišče je bilo pripeljanih 807 prašičev v starosti od 6 tednov do 5 mesecev. Prodanih je bilo 722 prašičev. Povprečna cena od 2500 do 3500 dinarjev.

Izšla je 7. številka Uradnega vestnika

31. maja je izšla 7. številka Uradnega vestnika okraja Novo mesto, ki prinaša ra, en dveh odločb in dveh sklepov OLO Novo mesto (prenos osnovnih sredstev, potrditev menjalnih pogodb in sprememba pravil sklada za skupščine OLO) še odsek ObLO Kostanjevica — Podbočje o določitvi krajev, za katere velja uredba o razdeljevanju stanovanj. Številka objavlja še 21 odločb in sklepov o volitvah in imenovanjih. Med ostalim je objavljen sklep, da je za sodnika okrajnega sodišča v Novem mestu izvoljen Janez Gartner, bivši sodnik okrajnega sodišča v Novem mestu. Objavljen so tudi imena novih sodnikov porotnikov okrajnih sodišč v Metliki, Novem mestu in Trebnju.

Za statistično obdelavo obojen in nesreč je namenjenih 30.000 din, za organizacijo seminarjev in predavanj komisij za higijensko-tehnično zavarovanje v podjetjih pa 50.000 din. Letos bodo vsa delovišča podjetja KREMEN strokovno, tehnično in zdravstveno pregledana, za kar bo porabljenih 40.000 din. Predsednik komisij za HTZ v podjetjih bodo imeli več poučnih okraščev, za katere je predvidenih 80.000 din.

V Portorožu gradimo zdravilišče za zavarovance iz vse Slovenije, saj daje mnogim delavcem in nameščencem potrebno obmorjsko zdravljenje. Na srednjem in južnem Jadranu je večkrat primanjlovala prostora, zato se je Republiški zavod za socialno zavarovanje odločil za gradnjo, za katero bo letos tudi novomeški zavod prispeval pol milijona dinarjev.

Novomeški okrajni zavod za socialno zavarovanje bo letos porabil za zaščito zdravja in delovnih pogojev sorazmerno zelo visok znesek: 6 milijonov din in 563.175 din. Na zadnji skupščini zavoda so odborniki potrdili predlog komisije, da bo od tega denarja porabljenih:
za letovanje predšolske in šolske mladine 500.000 din; za skupno okrevanje in letovanje vajencev, mladih delavcev in delavk ter dijakov 600.000 din; za skupno okrevanje zavarovancev in njihovih svojcev 600.000 din.

—Kaže, da na Zemlji res ni razumnih bitij... (iz Ježa)

—Kaže, da na Zemlji res ni razumnih bitij... (iz Ježa)

kakor ga je umel kvečjemu š kurat dr. Peter Križaj pri Sv. Urhu.

»Zanimivo. Tako nasilje nad človeškim razumom zmaga lahko samo nekje, kjer je prva zapoved brezpogojna, rekrutska pokorščina višji duhovni oblasti.« Louis Adamič je zamisljeno umolknil. Čez čas je zavzeto vzklilnil: »Kaj se je spremenilo od Galilejevih časov?«
»Ni šlo tako lahko in brez upiranja, razlagam odličnemu obiskovalcu.« Svetokriški župnik Zupanc je brezobzirno očital škofu čudni bogoslovni nauk o črni roki in mu pogumno zaklical izpod Gorjancev: »Kakšni zmešani pojmi! To najdete zapisano še danes, ko ga ni več med živimi, v njegovem dnevniku. In tudi na škofijski konferenci leto pred koncem so se zlasti stari župniki, ki jih še ni okužil Ehrlichov strupeni duh nestrpnosti, upirali duhovnemu nasilju in spravljali hudo v stisko škofovega profesorja moralnega bogoslovja. Opravili niso, kajpada, nič, ker so veljali takrat nekaj le tisti, ki so umeli ravnati bolje s strojnico kot z monštranc. kakor jih je dobro označil pozneje njihov general Leo Rupnik.«
(Konec prihodnjici)

Stopimo na obisk v urade za ROJSTVA, POROKE IN SMRTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nerazveseljivi podatki

Da bi zagotovili popolno točnost vodenja teh knjig nadzira TNZ s posebnim uslužbencom delo matičarjev. Le ta je ugotovil, da so posamezni podatki dostikrat netočno vpisani zato, ker matičar od državljanca ni zahteval potrebnih dokumentov, bi preveril resničnost njegovih navedb. To zlasti velja za obdobje od 1947-1951, ko matični službi nismo posvetili potrebne skrbi. Popravljanje teh napak bo to malomarnost odstranilo.

Territorialne spremembe, ki so nastale leta 1955, otežujejo pravilno poslovanje matičnih uradov; so primeri, da spadajo nekateri matični okoliši pod dve ali celo tri občine, ponekod celo med dva okraja, nekateri matični okoliši se ne ujemajo s področjem krajevnih pisarne in pod. Zato se pripravljajo v zvezem merilu nov zakonski osnutek, ki bo matično službo prilagodil družbenemu razvoju.

V našem okraju imamo 29 matičnih uradov in 31 matičarjev, urada v Vel. Gabfu in Mirni pa sta brez uslužbenec. Občine se za kvalitativni kader v matičnih uradih premalo zanimajo, saj bi prav v teh uradih morale imeti najbolj sposobne uslužbence. Ponekod nalagajo matičarjem najrazličnejše druge naloge, zapostavljajo pa matično delo. Tako je v Veliki Loki moral hoditi matičar za živnozdravnikom na cepilne kokeši, v Adlešičih ga imajo za kurirsko službo in podobno. Seveda so ponekod matičarji sami krivi, ker ne znajo običajnem ljudskem obdoru prikazati, kako vsestranska je njihova služba. Tudi od matičarke, ki si med uradnim časom navjeje lase in manikira nohte, ljudje in občinski odbor seveda ne morejo kaj prida pričakovati. V Smarjeti je bilo treba matičarko zamenjati, ker ni imela pravega odnosa do državljanov. V Dragatušu se matičar bolj zanima za delo na svojem posestvu kot pa za svoj urad, medtem ko je nekje druge matičarju vpisovala uradne podatke v matične knjige njegova žena. Na take malomarnosti so bili seveda vsi prizadevi čimhitelji opozorjeni, proti slabim uslužbencem pa je bilo seveda treba tudi primerno ukrepati.

Malomarnost, ki nam zelo škoduje

Ce kje, je vprašanje dostojnega uradnega prostora važno za matične urade in poročne sode. Žal moramo ugotoviti za večino pisarn matičnih uradov v okraju, da so v dokaj slabem stanju, nimajo potrebne inventarje, ponekod so vlažne in se knjige celo kvarijo. Na področju bivšega novomeškega okraja ima od 20 matičnih okolišev komaj 8 primerno urejene prostore in opremo. O mačehovskem odnosu ObLO do matične službe govori na primer izjava tajnika ObLO v Mokronogu, češ da TNZ kot nadzorni organ matične službe nima pravice izreči niti predloga za izboljšanje te službe, ker je to samo stvar občine.

Obvestilo naročnikom v inozemstvu

Vsem našim naročnikom v inozemstvu pošiljamo danes po dve številki Dolenjskega lista in jih prosimo, da pokažejo list svojim sorodnikom, prijateljem in znancom, da bodo spoznali domači časnik dolenjske pokrajine in se nanj naročili.

Uprava lista

ObLO Trebnje je matičnemu uradu v Vel. Gabfu odvzel poročno sobo. DES po je odklopil električni tok na krajevno uradu, ker ni bila plačana elektrika.

Z mazo več dobre volje pa bi tudi s sorazmerno skromnimi sredstvi lahko poročne sode primerno opremili. Potem se ne bi zgodilo, da je poročna soba v neposredni bližini kovačnice, da med poroko razbija klavirno po nakovalu, ali pa da je poročna soba tik kuhinje zasebne stranke. Ponekod tudi odborniki omalovečujejo poročni obred, saj prihajajo k obredu v neprimer- ni obleki in podobno. V nekem matičnem okolišu je odbornik, ki je poročal državljanca, v zasebnem življenju večkrat pi-

jan, se pretepa in nima urejene osebnega življenja. V nekem drugem okolišu niti ne za prebrati nagovora novoporočencema. To seveda izražajo razni klerikalni elementi, ki amalovačujejo pomen zakonske zveze, sklenjene pred državnim organom.

Nove naloge matičarjev

Po novih predpisih matičarji ne opravljajo več vojaških zadev pri občinskih ljudskih odborih. Zato so razširili svoje poslovanje s tem, da sprejemajo za TNZ razne vloge (kot na primer za potrdila o nezakonu, za orožne liste, sprejem v državljanstvo, za potne liste, skrbje za prijavnico in odjavo službo ter podobno). Matični

uradi odslej tudi izdajajo osebnega izkaznice, s čemer bodo državljanom prihranili nepotrebne stroške in zamudo časa. Po novi uredbi morajo matičarji odslej voditi za vsako vas posebej rojstno, poročno in mrljsko knjigo.

Zato bo več kot potrebno, da prevzamemo občine glavno odgovornost za opravljanje matične službe na svojem območju, TNZ pa obstaja samo nadzorni, inštruktorski in kontrolni organ. ObLO naj bi delu državnih matičarjev posvečali več skrbi, predvsem pa naj bi zagotovili primerne prostore in opremo za obrede. Le tako bo matična služba uživala v očeh državljanov ugled, ki ga tako važna javna služba mora imeti.

Večja proizvodnja - socialistični odnosi

(Prenos s 1. strani)

Pri kravi na leto in podobno. Zares imamo vse pogoje, čeprav zelo različne. V Beli krajini je od 15.000 ha stelnjnikov 3.000 ha sposobnih za kmetijstvo, medtem ko bo treba 12.000 ha pogozditi in spremeniti v pašnike. Zanimanja za gnojnične jeme je vedno več, prav tako pa tudi pripravljenosti za kreditne. Aktivni mladih zadržnikov kažejo sicer začetne, toda prav razveseljive uspehe. Mladi ljudje obetajo spremembi marsikaj, kar je starejšim težko, včasih pa celo nemogoče. Ne smemo seveda pozabiti, da daje vse dolenjsko kmetijstvo zdaj še vedno komaj 30 odstotkov pridelkov na trg, vse ostalo pa porabi samo zase doma.

lenjskega kmetijstva. Od njih pričakujemo največ. Niso pa to edine možnosti. V Beli krajini je od 15.000 ha stelnjnikov 3.000 ha sposobnih za kmetijstvo, medtem ko bo treba 12.000 ha pogozditi in spremeniti v pašnike. Zanimanja za gnojnične jeme je vedno več, prav tako pa tudi pripravljenosti za kreditne. Aktivni mladih zadržnikov kažejo sicer začetne, toda prav razveseljive uspehe. Mladi ljudje obetajo spremembi marsikaj, kar je starejšim težko, včasih pa celo nemogoče. Ne smemo seveda pozabiti, da daje vse dolenjsko kmetijstvo zdaj še vedno komaj 30 odstotkov pridelkov na trg, vse ostalo pa porabi samo zase doma.

Pri občini bi bil potreben zbor proizvajalcev

Na posvetovanju je bila posebno sprotna misel, da občine s izrazitim kmetijskim področjem nimajo organa, ki bi se s kmetijstvom načrtno pečal. Zato bi bil potreben zbor proizvajalcev pri občinskem ljudskem odboru, ki bi se ukvarjal z reševanjem gospodarskega položaja kot občinski organ. Tak zbor bi bil pri občini najbolj potreben kot je pri okraju in republiku, saj kaže praksa, da je okrajni zbor nekako odmaknjen od terena.

Občine bodo morale pametneje gospodariti s sredstvi skladov. Čeprav so bili ti sorazmerno šibki, so nekateri občine iz njih reševale razna vprašanja obrti, komunale itd. Tudi zapostavljena zadruga s strani občin bo mo-

ralo biti konec, saj si družbenega plana občine brez vsestranskega upoštevanja zadrug in njenega gospodarstva sploh ne moremo predstavljati. Rešiti bo treba končno tudi težave, ki jih imajo poslovne zveze, kmetijska posepeševalna služba pa bo svoje področje morala prenesti širše in neposredno v proizvodnjo.

Samo od nas je odvisen nadaljnji napredek

Dolenjski kmet išče naprednih ukrepov. Lanf smo porabili 11 vagonov semenskega krompirja, letos jih je bilo 70 premalo. Umetnih gnojil so zadruga prodale toliko, kolikor so jih dobile. Samo do konca maja so kreditirale kmetom umetnih gnojil za dobrih 18.000.000 dinarjev. Iz okrajnih sredstev je šlo za kmetijstvo 10.000.000 din, od tega za plemenstvo živino 4 milijone din. Ta sredstva so bila pravilno razdeljena - s njimi so zadruga ustvarile blagovno povezavo od proizvodnje do poročnika.

Zivinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo ostajajo stekloprej osnovne gospodarske veje do-

Prodoren uspeh MOTO MONTAŽE

(Prenos s 1. strani)

Ali proizvodni plan MOTO MONTAŽE ustreza potrebam domačega trga, ali pa morda zdaj po scjmu sodite, da bo treba v njem kaj spremeniti?

Sejem prometnih sredstev je samo potrdil pravilnost izbire našega proizvodnega programa. Zanimanje na sejmu je

Pismo iz Kragujevca

Dragi Dolenjeli! V Kragujevcu nas je nekaj Dolenjcev; kajpak se večkrat zberemo in največ se pogovorimo o rodnem kraju. Vsi smo naročniki Dolenjskega lista in vsak komaj čaka novo številko. Veseli smo, ko beremo o napredku, gospodarskem in kul-

turnem, veselimo vsakega kamna, ki je položen za novi objekt, in sploh vsega, kar je pozitivno za naše domače kraje.

Seveda bi radi tudi neposredno pomagali pri vsestranskem razvoju naše Dolenjske. Ker pa smo daleč od nje, se trudimo tukaj in tako vsaj posredno pomagamo našim domačim krajev. Upamo, da tudi tovarni iz drugih krajev naše domovine, ki so na Dolenjskem, delajo prav tako z verno in požrtvovalnostjo za razvoj in dvig Dolenjske.

V naši vojni pošti 6204 služijo rok tudi nekaj dolenjskih fantov. Večina njih so naročeni na Dolenjski list in ga prav radi prebrajo. Ko sem jim zadnjič omenil, da nameravam po našem listu pozdraviti Dolenjce, so se takoj soglasno pridružili pozdravu. To so:

Franc Boldin, Slavko Kovačič, Jože Grm, Jože Perša, Jože Trešnjak, Jože Eric, Ivan Drnecelj, Otrj Lazar, Marjan Jare, Stefan Polajnar, Ludvik Pintar, Franc Gačnik in Milan Zagar.

Dolenjski list je za nas kot splošno pismo, iz katerega zveemo vse novice iz Dolenjske; prav zato nam je tako priljubljen pa tudi prikladen.

Sprejmite vsi napredni in pošteni Dolenjci lepe pozdrave in želje za nove uspehe pri napredku in razvoju naše Dolenjske!

Kapetan ALOJZ BERLAN

50 let Marijana Kozine

4. junija je stopil v petdeseto leto svojega življenja Marijan Kozina, slovenski skladatelj in akademik, naš novomeški rojak. Po preseliti iz rodu znane Skabernetove družine, sin glasbeno nadarjenega sodnika Jurija Kozine, je Marijan že v družini dobil osnovo za bodočega muzika. Hladnikova šola je mladostni interes brusila in uravnavala, Dunaj in Praga, glasbenika J. Marxa in J. Suk sta mu bila mojstra in učitelja.

Vedno nestrnega je pot nosila po velikih glasbenih centrih in prireditvah, Salzburg s svojimi svetovnoznanimi festivali ga je seznanjal z velikimi in nesmrtnimi mojstri in čarodějimi koncertnimi dvoranami, Pariz in London sta mu odkrivala sedobno muzikalno kulturo, London sam je dal tudi koncert jubilarntove muzike. Ljubljana, Maribor in Beograd so torišča njegovega dela v domovini.

Veliki čas osvobodilnih bojev ga je našel med partizani, kjer se je njegova muza spustila v vrsto močnih znanstvenih in pesniških del.

celo nujna »stranska« sprostitve njegovega eksplozivnega dolenjskega temperamenta. Da je mimo drugih priznanj bil v l. 1956 tudi med nagradenci naše sicer skromne Trdinove nagrade, je razumljivo in utemeljeno, po njegovi lastni izjavi pa mu je prav to priznanje rodnega mesta bilo ljubše in dragocenejše od vsega, kar je do tedaj prejel.

Eheu, fugaces, Marjane, Marjane, labuntur anni! Kaj hitro si jo primahal za nami, ki se na zunaj dostojanstveni in plorišči »najvišjega« vzpona življenjskih sil rahlo obračamo že proti večernim zarjani, pri tem pa nam v mladem srcu vrti in kipe še prav vse tiste vragolije, kot so jih polna bila »ta prava« mlada leta! Naj Ti bo uspešno Tvoje zafkrljivo dolenjsko pero, predvsem pa naj se še »na sekirce« preljuje vse čar v petdesetletnem zorenju dognane muzike, ki jo še čakamo od Tebe, Naj v njej zapoje tudi Tvoje Novo mesto, to Ti z željami za srečo in zdravje pošiljamo!

Tvoji novomeški prijatelji

Največ želja je bilo, da bi jih naredili čimveč. Vsekakor pa imajo tudi lokalne potrebe svoje posebne želje: nekateri želijo sanitetni voz z dvema ležiščema, drugi spet z enim ležiščem in sedežem lid.Skušali bomo čimprej ustreeli tudi tem željam. Zanimanja za sanitetna vozila je vsekakor za sanitarne službe, saj jih nihče v naši državi ne izdeluje, tako da je navaha teh vozil vezana predvsem na uvoz. Ravno zaradi tega so bila prisiljena domača karoserijska podjetja karoserirati 1,5 tonski tovornjak »Zastava« kot sanitetni voz, ki pa zaradi svoje velikosti in teže ne nudi potrebne udobnosti bolnikom. Dosedanja sanitetna vozila so se odlično izkazala predvsem zaradi svoje zadovoljive hitrosti in pa zaradi prostornosti in udobnosti za bolnike in spremljevalce.

Naše bralce zanimajo tudi vaši dostavni-potnikarji avtomobili; kako bo z njihovo proizvodnjo?

Za ta tip vozila je izredno zanimanje, ravno zaradi njegove vsestranske uporabnosti in praktičnosti. Do sedaj smo izdelali največ takih vozil. Posebno se zanimajo zanj trgovska, gostilnska in turistična podjetja. Prav za te potrebe bomo morali letos narediti še kakih 200 voz in smo zato dobili tudi potrebna devizna sredstva.

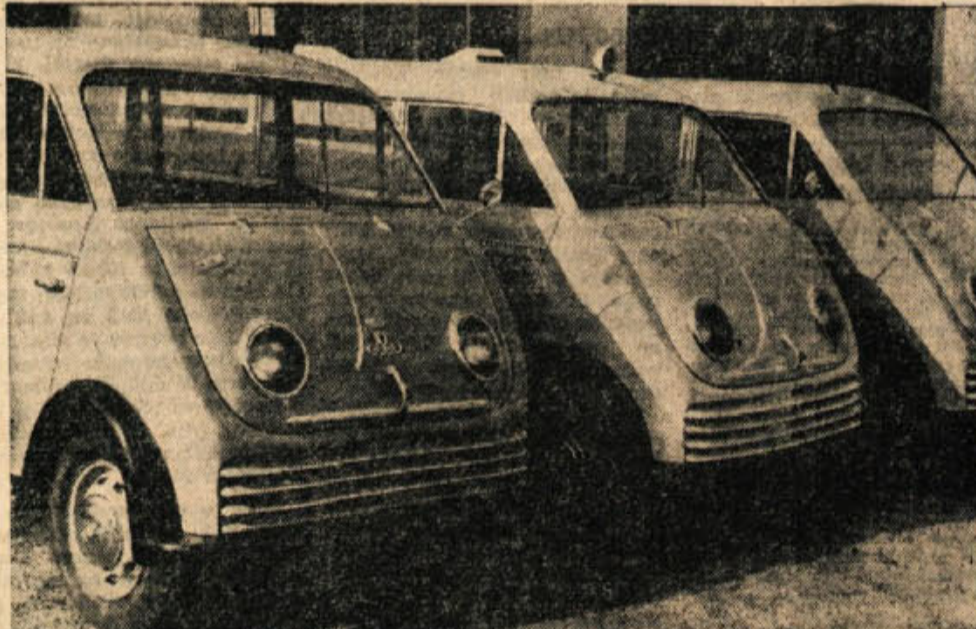
Izkoriščamo priložnost, pa Vas prosimo, da bi bralcem našega tednika odgovorili še na vprašanje, kako je s proizvodnjo motorčkov za dvokolesa in amortizerjev?

Motorčke za dvokolesa in amortizerje smo začeli izdelovati zato, da našim kolezarjem omogočimo ugodnejšo vožnjo s kolesi. Z drugimi besedami: »motorizirati« hočemo tudi ti-

si, ki nimajo denarja, da bi si kupili motor. Organizacija proizvodnje in kooperacije s številnimi drugimi podjetji, na katere se moramo obračati zaradi pomanjkanja strojev, prostora in potrebnega strokovnega kadra, in pa naraščajoča potreba po proizvodnji lahkih tovornjakov, nam je to proizvodnjo nekoliko zavlekla. Vendar bomo še to sezono skušali izdelati okrog 20.000 amonizerjev in 1.500 motorčkov.

Kaj sodite o bodočih podobnih prireditvah Gospodarskega razstavišča?

Menim, da je organizacija takih in podobnih sejmov zelo potrebna in zelo koristna. Ker je imel že prvi sejem tako velik uspeh, upamo, da bodo bodoči taki sejmi še uspešnejši.

Pogled na lične izdelke novomeške MOTO MONTAŽE: kombinirani, sanitetni in potnikarjski avtomobil. Vse, kar je MOTO MONTAŽA razstavila na I. sejmu prometnih sredstev v Ljubljani, je tudi prodala. Vsestranska uporabnost kombiniranega potnikarjsko-dostavnega vozila je vzbudila živahno zanimanje gostinskih, turističnih in trgovskih krogov. Ni manjše pa si bilo zanimanje za sanitetni voz.

Pogled v notranjost sanitetnega avtomobila

Popravek

Popravljamo tiskarsko napako v članku »Krajevna muzejska zbirka NOB v Dol. Toplicah« v zadnji številki Dol. lista. V petem odstavku se mora s stavek glasiti pravilno tako, da sta dobili Notranjska in Primorska svoje muzejske ustanove, med katerimi je samostojni Splošnookrajni (damski) muzej v Postojni, rudniški muzej pa v Idriji.

Uredništvo.

gu svobode v Dachau, ustanovil »Bratno in pevsko društvo«, ki je že naslednje leto razvil svoj lepo vezeni prapor. Delovalo je marljivo vse do prve svetovne vojne. Na to obdobje spominja na razstavi nekaj skupinskih fotografij društvenih članov ter pevskega in tamburaškega zbora. Po prvi vojni oživljeno društvo življenje dokumentira vrsta fotografij z nastopov nekdanje marljive topliške igralske družine.

Leta 1920 je bilo ustanovljeno Sokolsko društvo, s katerim se pet let kasneje združi tudi Bratno in pevsko društvo. Takrat dobil Sokol svoj naraščajski in potem tudi članski prapor. Delo tega društva prikazuje vrsta fotografij članov in članic tolovadcev ter raznih telovadnih nastopov. Takoj po prvi vojni se je društveno življenje razvijalo v eni zidanih vojaških barak, zgrajenih med vojno. Tik pred drugo vojno pa si je Sokolsko društvo postavilo tudi svoj Sokolski dom.

Omenjeni prapori žal niso ohranjeni. Ob sovražni okupaciji so bili zakopani v zemljo. Po vojni pa je bil rešen samo nastavek sokolskega prapora, vse drugo je sprnelo. Nastavek je v razstavi zbirki.

Krajevna muzejska zbirka NOB v Dolenjskih Toplicah

Dolgoletno delo naprednih družtev v Toplicah je dobilo svojo radikalnejšo usmeritev zlasti v tridesetih letih. Društvo kmetijskih fantov in deklet s svojimi aginimi družinami v Podhosti in Gor. Susicah in prihranjen raznih letkovanj je razbujalo vse dolino, poleg tega pa je v Henigmanovi četvrtinski delavnici mladi Maks imel skoraj nekake stalne seminarje, kjer so se njegovi delavci pa tudi ostala mladina seznanjali z idejami in pokretom takrat ilegalne Partije. Da je vse to dobilo vidnega izražanja zlasti v razgibanem političnem vrenju 1935-1941, je razumljivo. Demonstrativno skupinsko glasovanje za opozicijo, manifestativni obhodi, zlasti pa zbiranje podpisov na protestni vlogi zaradi oblastne ustavitve »Ljudske pravice«, kakor tudi topliški izlet »Svobode« iz Novega mesta, o vsem tem govori vrsta fotografij in dokumentov.

Vse to tvori uvod v glavni del zbirke, ki zajema obdobje NOB. Po fašistični okupaciji - glet poznate Italijanov v Toplicah - se iz predvojnih žarišč organizira delo Osvobodilne fronte. V jeseni leta 1941 so tudi Topličani med borel vrste novomeške čete na Brezovi rebrbi, od koder krenejo konec oktobra v napad na Buško. Na povratku 14. novembra pade na Moravski gori Maks Henigman.

Prvi pomladi 1942 ožive tudi gozdovi nad topliško dolino, v kateri je izselitev Kotevarjev, po

večini zagriženih nacistov, ustvarila mirno in varno zatilje. Pod Petrovi nad Sotesko se zbira Dolenjski bataljon, aktivnost je vedno večja, pritok partizanov se krepi. V Toplicah cepajo zastupljene Italijanske mule, v vojaškem kralju pa najdejo zdrobilno steklo. Italijanski posadki postaja tesno in 21. maja zapusti Toplice v smeri proti Strazli, z nasprotno strani pa se vriska partizanska pesem. Toplice so svobodne in v glavnem tudi ostanejo svobodne vse čase NOB. Iz Strazli, kjer je bil sedež 6. arti. polka iz sklopa italijanske šofke divizije, pa od časa do časa izpadajo Italijanski oddelki, zlasti ob času silnega napada na Rog v avgustu 1942. Takrat Italijani vpadajo v Meniško vas in Podhosto in pri korozcu v Vavti vsaj ter ob pokopališčem zidu postrele vrsto vaščanov teh vasi. O tem govore njih fotografije - in stebra iz kozoča s dobro vidnimi sledovi mrljskih krogel. Na tem mestu sta prikazana tudi taborniška smrti na Rabu. Rečenicju in v Dachau, kjer je bilo zlasti mnogo internirancev iz okolice Toplic.

V letu 1943 je bila prav topliška okolica pozorišče važne preureditve partizanske vojske: julija sta bili tu formirani prvi dve slovenski diviziji - o tem govori fotokopija dokumentov - ki takoj nato napadeta so-

vravno postojanko v Zužemberku.

Po kapitulaciji Italije je bilo v Toplicah sšno živahno. Iz Novega mesta, pa preko Novega mesta tudi iz Ljubljane in drugod so prihajali partizani v velikem številu v Toplice in okoliške vasi so se selila številna skladišča, v Soteski je bil Glavni štab Slovenije, na Selih v Toplicah je poslovala Upravna komisija, v Podhosti, Obrhu, Podturnu itd. so se nastanili odbori organizacij žena, mladine, znanstveni in kulturni delavci itd. Ta čas je bila v Toplicah formirana VIII. brigada Frana Levstika. O vsem tem govore nekateri dokumenti in fotografije na razstavi, kot je prikazano tudi razdeljanje, ki so ga povzročile nemške bombe ob sovražni ofenzivi oktobra 1943. V začetku 1944 je bila v Toplicah formirana tudi VDVB brigada. Ta čas postajata izredno pomembni dve področji blizu Toplic: Staro žage in Rog.

V nekaterih zapuščenih kočevskih žagah in mlinskih ter prisojnih domovanjih in zida-

nica v Novi gori je bile vedno bolj živo. Ze l. 1943 so bili ustvarjeni začetki nekaterih mehaničnih in puškarskih delavnic. L. 1943 pa je bil tu organiziran cel sistem delavnice, v katerih se je izdelovalo in popravljalo vse možno, kar je potrebovala vojska pa tudi bolnišnice na Rogu. »Naša Skodovka« so partizani ponosno govorili o Starih žagah. Pa saj so tam končno res izdelovali tudi - »Partop« (partizanski top), ki je bilo čisto spoštovanja vredno orožje. O teh delavnicaah govori vrsta fotografskih posnetkov.

Pomembnost Roga je bila dvojna: od l. 1943 je bil stalni sedež vodstva osvobodilnega gibanja (baza 20), občasni sedež Glavnega štaba, Zaveznikiških misij, partizanskih tiskarn in l. 1944 tudi Znanstvenega inštituta, predvsem pa varno zatočišče - partizanskih bolnišnic. O tem zopet govori vrsta posnetkov, pa tudi nekaj pravih muzejskih predmetov: strojnička »Zbrojevka« zaščitne čete Zgornjega Hrastnika, hodulje in podobno iz Jelendola itd. - Partizanski tisk iz roških tiskarn predstavljajo nekatere izdane listov in brošur, rast ljudske oblasti na tem področju pa letaki, okrožnice itd. ter fotografije raznih odborov in tečajev.

Posebno pozornost vseh obilakovalcev pa vzbujajo fotografije padlih borecev in žrtev iz Toplic in okolice. Nad 280 življenj je žrtvoval ta okoliš, od teh je na razstavi zbranih 232 fotografij, lepo razvrščenih pod velikimi stekli. Ta edinstvena zbirka fotografij, pietetno in estetsko dovršeno eksponirana je dragocena v dveh ozihr; daje pobudo svojem omni, katerih slik še ni, da jih poiščemo in dajo na razpolago za kopiranje, daje pa tudi možnost za dopolnitev ali popravke zgodovinskega gradiva (spominov itd.), kar je izredno važno za pisanje občinske kronike, s tem pa tudi za zbiranje podatkov za zgodovino NOB.

Zbirko dopolnjuje šest lino-rezov Nikolaja Pirnata in nekaj fotoposnetkov grafik partizanskih slikarjev B. Jakca in M. Miheliča. Ta bežni pregled topliške krajevine razstave Dolenjskega muzeja seveda ni popoln, tako kot tudi razstava sama poznavaču kaže še občutne vrzeli. Toda začetek je tu, dobre volje in sposobnosti za izpopolnjevanje ne manjka, razumevanja in upoštevanja od strani organizacije ZB kot tudi oblasti pa je bilo že do sedaj dovolj izpričano!

Janko Jaro

Prof. ing. Ivo Zobec - sesdesetletnik

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

finiran; kasneje ga najdemo na učiteljski v Čakovcu, na gimnaziji v Brežicah in končno na novo-nemški gimnaziji, kjer je danes sli in poim energije opravlja svoje delo.

Njegovo delo je vsestransko. Pred vojno je pisal v Pedagoški glasnik o pedagoški izobrazbi srednješolskih profesorjev. Ko ne pozna Zobecovi kemiji; piše učbenike za mladino. L. 1930 je izšla KMETIJSKA KEMIJA, ki je bila po vojni v zmanjšanem obsegu učbenik za kmetijske šole (Pri Kmetijski kemiji). Napisal je KEMIO ZA MINERALOGIJO za srednje šole, L. 1948 za KEMIO, ki je bila večkrat ponatisnjena, zadnjikat lani. Krepke in jedrate žitarice iz vseh področij piše v Dolenjski list. Poročevalnik, Tedensko tribuno in Prosvetnega delavca.

Marsikater delavnik popoldne ali večer, posebno pa ob nedeljah preden odpočije, vseh štiri dni in z antom, dekletom. Tema: splošna vzreja našega kmetkega ljudstva. Soli odrasla mladina, ki je na neštetihi izobraževalnih tečajih prisluhnila njegovim izvajanjem predavanj, s krepkimi in konkretnimi ter razumljivimi primeri iz bogatih življenjskih izkušenj, je vedno hvaležno zapuščala predavavce. Vedno je pripravljen predavati, pa naj bi bo v ozroki za zakon, o pomenu rednega kroja, o higieni, naseli in domačiji, o ureditvi kmetijskih domov ali kar koli in kjerkoli, pri ofiteriji, ljudski univerzi itd. Povzdi razumljivo in preprosto pove ljudem, tuj in — vzreja, to se pravi, odpravlja zakoreninjeno staro miselnost.

Pomembno je njegovo delo v družbenih organizacijah. Že od l. 1932 dela pri Rdečem križu, bil je poslednjič podpredsednik R. K. Zdal je predsednik okrajnega odbora te humane organizacije. Marje asociacije v okraju so njegovega dela. Nešteto krat je šel pogledat vodnjake, njegovilja slabišilno vodo, delal in svetoval ljudem skrajša; velika je njegova zaslu-

ga pri zdravstvenem prosvetljevanju ljudi. Dela v Svetu za zdravstveno O.I.O., v upravnem odboru Higijenskega zavoda, kjer je aktivno član. In še bi lahko naštevali. Danes je tudi predsednik Društva profesorjev in učiteljev v občini in pod njegovim vodstvom se je društvo predramilo iz dvestotnega spavanja. Odnosno njegovo energično — ne bi mu prisodili, da ima 60 let — ter z mladinskimi nastopom se bori za pravice prosvetnih delavcev v družbi. Vedno delavcem, živahnemu in ajišnemu prosvetnemu delavcu, ki poleg rednega pedagoškega dela na učiteljskih, kjer vzreja bodoče učitelje v napredni in so-

šolski predane delavce, dela vsestransko na raznih področjih in se zaveda Gregorčičevega stiharja: »Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan, iskreno želijo stanovski tovarši, dijaki, in val, ki ga poznajo, se mnogo let uspešnega dela za blagor skupnosti in mu za jubilej pristoje čestitaje.

Gasilski teden v Žužemberku

V občinsko gasilsko zvezo Žužemberk je včlanjenih 9 društev. Po številu članov je največje društvo na Dvoru, med mladinski pa sta društvi v Budjanju vasi in na Rebru. Vsa društva razen Himaj so sodelovala pri gasilskih vajah. 2. junija, ob zaključku gasilskega tedna v Žužemberku. Po dolgem času je bilo društvo iz Žužemberka pohvaljeno. Gasilci v Žužemberku so namreč že nekaj

let v svojem delu precej popostili, letos, še posebno pa v pripravah za gasilski teden, pa se je društvo spet precej razgibalo. Najprej so člani temeljito uredili in očistili notranjost doma, gasilsko orodje in stroje ter prostor okoli doma. Nabavili so 8 novih delovnih uniform, 10 kompletov opremljenih pasov, za okrajni gasilski festival pa bodo imeli tudi že želade. Novo opremljena desetina je dobila tudi novo asfinitno torbico in je imela več polkuznih vaj. V zadnjem času so povečali število članstva. Predvsem so pridobili nekaj deklet in precej podpornih članov. To naj bi bil vsaj vsak gospodar. Članarina je 30 din, člani pa so dali tudi prostovoljne prispevke.

Tudi pionirji bodo postali gasilci. Zanje so že pripravljene posebne sekcije, za vadbo pa bo poskrbel najprej nekdo iz Novoga mesta, nato pa bo s pionirji vodil Janez G.Mha. Prev v času gasilskega tedna so člani postali bolj delavnji in imajo tudi kude več razumevanja zanje. Za zaključek tedna je bila v Žužemberku preteklo nedeljo popoldne gasilska vaja od Krke na trg. Po vaji so gasilci pripravili veselic. V nočtu gasilskega društva Žužemberk je najprej najp vsaj še 300 metrov cevi, ker jih je zdaj dobrih le približno 160 metrov in signalne sirene. Lansko leto je občina posemiznim društvom dala prispevke za goriva in zavarovalnice. Sprejet je bil tudi sklep, naj vse društva ponovno ocenijo svoje delovanje in orodje ter vse takoj zavarujejo za svo vrednost. Prav tako morajo biti za primer nesreče zavarovani vs aktivni člani. Društvo bo prilesele sekcije, za vadbo pa bo poskrbel najprej nekdo iz Novoga mesta, nato pa bo s pionirji vodil Janez G.Mha. Prev v času gasilskega tedna so člani postali bolj delavnji in imajo tudi kude več razumevanja zanje.

niirji vodil Janez G.Mha. Prev v času gasilskega tedna so člani postali bolj delavnji in imajo tudi kude več razumevanja zanje. Za zaključek tedna je bila v Žužemberku preteklo nedeljo popoldne gasilska vaja od Krke na trg. Po vaji so gasilci pripravili veselic. V nočtu gasilskega društva Žužemberk je najprej najp vsaj še 300 metrov cevi, ker jih je zdaj dobrih le približno 160 metrov in signalne sirene. Lansko leto je občina posemiznim društvom dala prispevke za goriva in zavarovalnice. Sprejet je bil tudi sklep, naj vse društva ponovno ocenijo svoje delovanje in orodje ter vse takoj zavarujejo za svo vrednost. Prav tako morajo biti za primer nesreče zavarovani vs aktivni člani. Društvo bo prilesele sekcije, za vadbo pa bo poskrbel najprej nekdo iz Novoga mesta, nato pa bo s pionirji vodil Janez G.Mha. Prev v času gasilskega tedna so člani postali bolj delavnji in imajo tudi kude več razumevanja zanje.

KRATKE IZ METLIKE

Društvo upokojevcov v Metliki je imelo 2. junija svoj redni letni občni zbor. Društvo šteje 113 članov, udeležba na občnem

V Butoraju grade gasilski dom

V Butoraju gradijo gasilski dom in pravilo, da iz tega raste veliko. Dasi nimajo zagotovljenih denarnih sredstev, so vendarle začeli delati. Kar je že zgrajenega, je plod njihovega dela. Izkop temeljev, dovaj kamenja in peska ter ostala dela so dokaz njihove poštvalnosti. Sami bodo napravili apno in dogradili dom, ki ne bo le shramba gasilskega orodja, temveč tudi dvorana, v kateri se bodo Butorajci sestajali in imeli prireditve. J.S.

Več akordnega dela

Predzadnji nedeljo so v Ljubljani na plenumu republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev in uslužbenecv Slovenije razpravljali tudi o akordnem delu. Doslej je bilo oddanih v akord že 30-40 % del. Ker je gospodarski učinek akordnega dela mnogo večji od urnega plačevanja, so predlagali, da naj bi podjetja uveljavila akordno delo povsod, kjer to dopuščajo možnosti. To bo tudi najhitrejša pot za nagel dvig storilnosti.

Dan fizkulture pri »Pionirju«

Dne 2. junija je SGP »Pionir« svojo fizkulturni dan. Tekmovalec se je udeležilo 148 tekmovalcev iz gradbišč 180 mesto, Toplice, Metlika, Videm-Krško, Zagreb, Sučica in Ljubljane. Tekmovanje je bilo v kegljanju, kjer je nastopilo 5 ekip, streljanju, kjer je zračno puško, 10 ekip, v šahu, 5 ekip, balinanju, 11 ekip, in v odbojki, 2 ekipi.

Za konec še dve zmagi proti Iliriji

PARTIZAN (N. M.): ILIRIJA (LJUBLJANA): MOŠKI 3 : 1 (15:1, 13:15, 17:15 in 15:10) PARTIZAN (N. M.): ILIRIJA (LJUBLJANA) — ŽENSKE 3 : 2 (15:8, 15:13, 14:16, 8:15, 15:10) Prvi presenetila nas je vest iz Ljubljane, da bodo Ilirijci vendarle nastopili v Novem mestu, čeprav se že daljša časa govori o njihovem razformiranju. Iz tega se da marsikaj sklepati. V Ljubljani so zadnji dve nedelji ob tekmi iz Ljubljane in s Poštarjem) predali 3:0 p. i. v Novo mesto pa so prišli v najboljši postavi in v dokaj dobri formi. Kazalo, da so imeli urogen namen odvzeti Novomeščanom vsaj en niz in tako pomagati ekipi Ljubljane v borbi za čim boljše razliko v nizih. Ta bo jesen verjetno odločevala, kdo bo osvojil prvenstvo, ali Ljubljani ali novomeški Partizan, kajti tudi Ljubljani so večina prepričani, da bodo jese v Novem mestu premagani.

Tretja zmaga »Bele krajine« za pokal maršala Tita

BELE KRAJINA : PARTIZAN KOČEVJE 2 : 1 (1 : 0) V nedeljo, 9. junija, je Bela krajina odigrala tretjo tekmo za Titov pokal. V gosteh je bila »Partizan« Kočevje. Igra je bila res napeta, domači so prevladovali v zmagi v drugi polovici tekme. Pokal so solidno igrali. Gole sta dala Vulevič v 5. minuti in Jože Vels v 65. minuti. Gledalcev je bilo nad 500. Lahko bi rekli, da je domače občinstvo že nekoliko razvlečeno, saj njihovi ljubitelji letos še niso izgubili nobene tekme, kar je edinstven primer v LRS v prvenstvenih tekmah za pokal maršala Tita. Doslej doseženi rezultati zgovorno pričajo o poštvalnosti borbenosti črnomajskih nogometašev, ki se borijo s številnimi, predvsem pa s finančnimi težavami. Upajmo, da se bodo tudi za nogomet v Črnomlji dobila kakšna sredstva. J.V.

TABORNIŠKI MNOGOBOJ NA RUPERČ VRHU

Lepo nedeljsko vreme so izkoristili tudi dolenski taborniki, ki so izvedli na Ruperč vrhu tekmovalno in taborniško mnogo-boj. Ze v zgodnjih juturnjih urah so se pomerili v različnih smereh proti cilju skupine, obložene s šoteri in signalnimi zastavkami. Poleg novomeških tabornikov, med katerimi je bila najbolj številna zastopana DZO je prišla tudi skupina črnomajskih nogometašev, ki se borijo s številnimi, predvsem pa s finančnimi težavami. Upajmo, da se bodo tudi za nogomet v Črnomlji dobila kakšna sredstva. J.V.

Vajenci razstavljajo

V treh prostorih osnovne šole v Novem mestu je bila v soboto 8. junija odprta razstava učencev vajske šole. Zanimivi in poučna razstava naših bodočih obrtnikov ima tri oddelke: kovinarski, lesni in oblačilni. Razstavne prostore so uredili predavatelji. V kovinarskem oddelku, ki ga je uredil Miro Torževac, je posebno zanimiva maketa plavilca in izdelek Ivana Springerja, vajenca pri »Pionirju«. Lične omarice v lesnem oddelku bi bil sleherni vesel. Izdelal jo je Jože Barborič, učenec III. letnika. Pa tudi drugi izdelki vajencev lesne stroke so prav lepi in moramo reči, da je Miro Gavvoda ta oddelk lepo pripravil in uredil. V oblačilnem oddelku so bo-

30 let prekopskih gasilcev

Z zastavljamo okrašenja Prekopa je v nedeljo prav lepo praznovala 30-letni jubilej domačih gasilcev. Ze dopolne se je velika množica udeležila gasilske akademije, na kateri je bil tudi pokrovitelj proslave predsednik OLO Franc Pirkočič, polpodne pa se je izpred gasilskega doma razvila dolga povorka več sto gasilcev iz občin Kostanjevica-Podbočje, Sentjerne in Novo mesto. Ob živih sentjernejske godbe na pihalih so se gasilci, pionirji, gasilke in gasiljska vozila uredila pred »Kirmom«, kjer je bila glavna slovesnost. Prekopčanom je prvi čestitkal k pomembni obletnici sekretar republiške gasilske zveze Jernej Črtanec; razdelil je tudi najzastavnejšim gasilcem gasilsko odlikovanje. Za njih je v imenu OGG Novo mesto pozdravil goste in domače gasilce Franjo Bulc in toplo čestitajl vztrajnim domačim gasilcem, kar je ponovil v imenu občinske gasilske zveze tudi tov. Selan, ki je najzastavnejšim gasilcem razdelil značke za 35, 30, 25, 20 in 10 let dela v gasilskih vrstah. Soustanovitelj društva France Colarič je nato opisal zgodovino gasilstva na Prekopu, nakar so bile vaje, v katerih so prvi dobili vodo v cevi domači gasilci. S prijetno družbeno zabavo na dobro organizirani veselici, so Prekopčanji in njihovi gostje praznovali 30-letnico domačega društva in tepe nedeljo.

NOGOMET ELAN : GARNIZON (NOVO M.) 2 : 2 (1 : 1)

Po daljšem odmoru sme v Novem mestu lahko spet gledati nogometno tekmo, ki pa nas je razočarala. Elan je nastopil v močno oslabilni postavi, s tremi vojaki, ki so malo zamajšili vrzeli v moštvo. Mislimi smo, bo vsaj vrniti tekmo v dobri formi, vendar v petem nizu so se vendarle zbudile in naravnost pregazile svoje nasprotnice. (15:0) Po tej tekmi je bila prav tako kot pri moških zadnja v mladanskem delu lige, so Novomeščanke brez poraza na prvem mestu. Če bodo tudi jeseni dobro zaigrale (takrat verjetno ne bo zadostoval današnja forma), potem lahko tudi one računajo na vstop v zvezno ligo. F. M.

DOBER USPEH

Uspehi I. Sejma prometnih sredstev so boljši kot se pričakovalo prireditelji in udeleženci. Podjetja so sklenila za polidruo milijardno dinarjev kupčij, tuji investitorji pa so prodali vse razstavljeno blago in sklenili še nadaljnje kupčije. Gospodarsko razstavišče je sklenilo, da bodo po vsej sejni prometnih sredstev v Ljubljani tradicionalna prireditve.

NOVE LINJE V ZRAČNEM PROMETU

V soboto bo Jugoslovanski aerotransport odprl nove linije zračnega prometa Dubrovnik—Bled—Dunaj in Beograd—Zagreb—Bled. 2. junija je bil vzpostavljen tudi redni potniški promet na liniji London—Svica—Beograd.

Tedenski koledar

Sreda, 12. junija — Cedomir Certež, 13. junija — Anton Feteš, 14. junija — Metod Sobole, 15. junija — Vid Nedelja, 16. junija — Beno Ponedeljek, 17. junija — Gorazd Turek, 18. junija — Bogdan

TEKINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 14. do 17. junija ameriški barvasni film »Hudini«. Od 18. do 20. junija mehiški film »Trije pustolovci«. DOM JLA — NOVO MESTO: od 12. do 14. junija ameriški barvasni film »Človek s puško«, od 15. do 18. junija ameriški barvasni film »Čaj za dva«. »JADRAN« — KOČEVJE: 12. in 13. junija italijanski film »Deletia iz San Frediana«. Od 14. do 16. junija italijanski film »Scampolo».

»METLIKA«: 12. jun. ameriški film »Preimomica«. 15. in 16. junija ameriški film »Strahe«. KOSTANJEVICA: 12. junija angleški film »V senci mrtnice«. 15. junija ameriški film »Stalag 17«. ŽUŽEMBERK: 16. junija ameriški film »Rdeče nebo nad Montano».

DOL. TOPLICE: 15. junija nemški film »Grehe«. 18. in 19. junija ameriški barvasni film »Borba za imetje«. 19. junija francoski film »Prepovedani sad». STRAZA: 15. in 16. junija ameriški film »Banditi Korak«. TREBNIJE: 15. in 16. junija ameriški film »Jean Valjean».

»SENTJERNEJ«: 15. in 16. junija ameriški film »Protiletalska zasluga«. METLIKA: 15. in 16. junija ameriški barvasni film »Lili». POTUJOČI KINO NOVO MESTO: predvaja ameriški film »Sestrice na Bahela«: v četrtek, 15. jun. ob 20. uri, na Malem Slatniku; v petek, 16. jun. ob 20. uri, na Otečevu; v soboto, 15. junija, ob 20. uri v Podgradu; v nedeljo, 16. junija, v Stopihah, ob 18. uri v Prečni. MK

MAJKOGLASJE

PO UGODNI CENI prodam malo rabljen čevljarški šivalni stroj. Naslov v upravi lista pod št. 231-57. PRODAJ 1.132 kvadr. m zemlje v bližini kanduske postaje. Naslov v upravi lista, (230-57). USLUŽBENKA (šče sobo v Novem mestu. Plača vsako cenó. Naslov v upravi lista (238-57). UGODNO PRODAJ šivalni stroj »Singer«. Miko Jaklič. Boršt 15 — Ptuj.

PRODAJ GOZD v Bralinju pri Novem mestu. Poizve se pri Smalc, Zelog 6 — Novo mesto. NASLI SMO KLUČU na poti proti Trški gori. Lasnik ga dobi pri Antonu Pleskovcu na Muhaberju Htv. ZA 70.000 Din prodam novo sobno opremo, temno iz trdega lesa: Viniča 23 pri Smarjeti. CRNA PISICA, tretnja Sara, po potrebi javkasteje in sliha predi zadnji terek v Novem mestu. Kdor je najde in vrne lastniku, dobi nagrado. Naslov v upravi lista.

OBVESTILA

OBJAVE Kmetijska šola na Grnu prodava večje število rabljenih strojev in kmetijskega orodja. Prodaja bo na dvorišču kmetijske šole v nedeljo, 23. junija 1957, ob 12. uri dopoldne. Interesenti lahko dobijo seznam teh strojev in orodja v pisarni kmetijske šole Grm.

Novice iz Bušinj vasi

28. maja je v novomeški bolnišnici umrl 69-letni Martin Nemančič iz Bušinj vasi 8. Ko so ga pripeljali domov, je ta novica pretresla vso vas in okolico. Bil je spoštovan od vseh sosedov, najbolj pa se ga bodo spominjali bivši partizanji. V njegovi hiši je bil prvi partizanski sešestanek že leta 1941. Takrat je prvič prišel Gorjanski bataljon, za njim so prišle še druge brigade in vsaka je bila delična Nemančičeve gostoljubnosti. Vsi borci od bil-

Nobeneo gospodarja v okraju brez DOLENJSKEGA LISTA

Črnomajski pionirji — drugi v Sloveniji

Za lani so nas naši pionirji na republiškem prvenstvu v šahu ugodno presenetili. Skoraj brez prijavitelj opazili na visoki postavi. Letos je bilo pionirsko tekmovalnje v okraju veliko bolj organizirano in tudi priprave so bile boljše. Ker pa smo vedeli, da se kvaliteta iz leta v leto dviguje, nismo pričakovali kakšnih presenetljivih uspehov. Prav zato nas je presletilo, da so se pionirji črnomajске osnovne šole plasirali na odlično drugo mesto in da je le malo manjkalo, za našo črnomajško republiko, v kategoriji mladinskih pionirjev. Le pot točke so zaostali za pravikom in, če bi imeli malo sreče, bi bili lahko prvi. To je lep uspeh mlade ekipe, ki so se sestavili: Božkovec Niko, Svaiger Anton, Zujelj Boris, Klepac Anton, Kobler in Muc, vodil pa jo je Vukšičin.

Novo mesto : Koper 6:4

Pred kratim je v Koprjo gostovala okrajna šahovska reprezentanca, ki je na 10 deskah pomerila z reprezentanco koprškega okraja. Dvojbo, ki ga je pripravila okrajna šahovska zveza Koper v Ankarano, se je končal s prepričljivo zmago novomeških igralcev z rezultatom 6:4. Dvojbo moških ekip na 8 deskah se je končal z zmago gostov iz Dolenjske v razmerju 5:3, medtem ko se je srečanje ženskih predstavilo na 8. in 10. deski kot neodločeno 1:1.

Novomeščanke zmagale v Ljubljani

V okviru I. festivala telesne kulture je bilo pred dnevi v Ljubljani republiško prvenstvo srednjih šol v orientacijskem pohodu. Dijakinja iz novomeškega učiteljskega središča je v svoji skupini rešila uspešno vse naloge in dosegla 123 točk. To je lep uspeh, saj so premagale vse ekipe iz Ljubljane, ki so dobro poznale teren. Med moškimi ekipami je bila ekipa s V. gimnazije v Novem mestu, ki je zbrala skupno 99,20 točk. Skupno so tekmovalc z Novomeštvo v Ljubljani šli okoli ter so se nasprotjala zedinila za najboljše srednješolske ekipe. J.G.

SEJEM V SENTJERNEJU

V Sentjerneju na Dolenjskem bo živinski in kumarški sejem v soboto, 15. junija. Na ta dan bo sejem tudi prihodnja leta. Kupci in prodajalci vabljeno!

Razpis službenih mest

KOMISIJA ZA PERSONALNA VPRAŠANJA OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V NOVI MESTU razpisuje dve mesti za finančno stroko: a) računovodjo; b) uslužbenca za finančne poste. Pogoj: a) srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse; b) dokončana srednja ekonomska šola ali srednja šola.

Plača po temeljni uredbi o plačah. Samsko stanovanje zagotovljeno. Prošnje, opremljene po predpisih, je poslati osebnostni komisiji Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Novem mestu. Komisija na pers. vprašanju Okrajnega zavoda za soc. zav. v Novem mestu

ZAHVALE

Podpisani Jožef Alojz iz Harinje vasi iz se najlepše zahvaljujem

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 1. do 8. VI. je bilo rojenih 18 dekcev in 9 dekle. Poročili so se: Udovjok Jože, grad. tehnik iz Regere vasi, in Zalažar Vida, učiteljica iz Zameškega. Vide Ciril, čevljarški pomočnik, in Puget Marija, oboja iz Stranake vasi. Hrovat Slavko, mizar iz Petkovca, in Jakob Ivan, bokalčar iz Novoga mesta. Kacin Marijan, delavec, in Grič Albina, delavka, oboja iz Regere vasi. Malenšek Peter, čevljarški pomočnik, in Lendelj Marija, delavka, oboja iz Novoga mesta.

Umrl so: Šuštarč Franc, kmet, 61 let, iz Gor. Pako, Skube Ivana, kmetica, 86 let, iz Ruševne vasi. Plut, Strucelj Jožef, rudar, 61 let, iz Kajtnjane, in Franc Jerodimand, česar, 48 let, z Dobiljske gore.

IZ MOVOMEŠKE PORODNIŠTVE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Selak Slavka z Otočca — dečka, Novina Analiža iz Bušince — dečko, Pucelj Monika iz Martinje vasi — dečka, Senica Ivanica iz Dolenje vasi — dečko, Brajdč Alojzija iz Gotne vasi — dečka, Klemenc Marija iz Črnomlja — dečka, Marinc Kristina iz Žužemberka — dečka, Jan Karolina iz Gor. Vrpolja — dečko, Konec Anica iz Vrbine vasi — dečka, Turk Franciska z Dolca — dečka, Zelnjark Teresija z Dolca — dečka, Cimprič Martina iz Regere vasi — 2 deklici, Rokavec Peter iz Zagorice — dečka, Progar Marija iz Dolenje vasi — dečka, Franko Jožica z Radztrga — dečka, Murat Marija s Sel pri Zaučnem vrhu — dečka, Hrovat Rozalija iz Novoga mesta — dečko, Vesel Marija iz Smihelja — dečko, Kuznetz Anica iz Brmje — dečka, Ruželj Ivanka iz Mahovnika — dečka, Senica Vida iz Novoga mesta — dečko, Brodsk Jožica iz Metlike — dečka, Kužnjak Sabina iz Preseke — dečka, Lamovec Neža iz Kamnja — dečka, Bobič Ivanka iz Stare Bučke — dečka, Vidrih Martina iz Ljubljane — dečka, Krevc Stefanija z Vel. Kala — dečko.

GOTNA VAS

Umrla sta: Virček Janec, učitelj, 72 let, iz Dolca, in Golob Ana, gospodinja, 54 let iz Srebrnič.

PREČNA

Umrla je Setina Ana, učiteljica, 62 let, iz Prečne.

KOSTANJEVICA - PODOBOČJE

Maja je bilo rojenih 2 dečekv in 1 dekle. Poroči se se: Tasič Aleksander, podotcilj iz Beograda, in Milek Angela, gospodinja iz Črnomlja. Mahovič Zvonimir, rudar iz Kanjarice, in Šterk Karolina, pomočnica iz Doblice gore, Butaja Štefan, delavec iz Maribora, in Tomazič Ana, delavka iz Hoč. Hudorovac Julij, delavec s Sel pri Otovcu, in Brezar Dragica, delavka iz Kanjarice, Panjan Jenča, ševalica iz Črnomlja, in Perdirc Zofka, iravska pomočnica iz Dolenje vasi. Banovec Janec, kmet iz Dobilja, in Spahič Franciška, natakarcica iz Kanjarice, Glaser Ivan, delavec iz Črnomlja, in Miklavž Jožefa, delavka iz Butorja. Romšek Jožef, delavec iz Velike Lahnje, in Suštar Roza, delavka iz Loke.

CRNOMELJ

Maja je bilo rojenih 8 dečekv in 3 deklici. Poroči se se: Tasič Aleksander, podotcilj iz Beograda, in Milek Angela, gospodinja iz Črnomlja. Mahovič Zvonimir, rudar iz Kanjarice, in Šterk Karolina, pomočnica iz Doblice gore, Butaja Štefan, delavec iz Maribora, in Tomazič Ana, delavka iz Hoč. Hudorovac Julij, delavec s Sel pri Otovcu, in Brezar Dragica, delavka iz Kanjarice, Panjan Jenča, ševalica iz Črnomlja, in Perdirc Zofka, iravska pomočnica iz Dolenje vasi. Banovec Janec, kmet iz Dobilja, in Spahič Franciška, natakarcica iz Kanjarice, Glaser Ivan, delavec iz Črnomlja, in Miklavž Jožefa, delavka iz Butorja. Romšek Jožef, delavec iz Velike Lahnje, in Suštar Roza, delavka iz Loke.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Senica Ivana, žena postaršnega dečka, se je urezala v desno roko. Lušnja iz Vrbine vasi iz Starih žag, je padel pod konja in si poškodoval levo koleno. Kristian Jože, ključavničar iz Odrčev, si je s strojem poškodoval desno komolec. Pintič Viljem, sin postaršnega dečka, se je s sekiro usekal v levo roko. Videčnik Vilko, profesor iz Mokronoga, je padel z motorjem in si poškodoval glavo. Na Slaka Janeza, delavca z Drečnje vasi, je padla odedskan vrela in ga poškodovala. Poglavje Peter, žagar iz Dol. Straže, si je s strojem poškodoval desno roko. Ožerč Darka, sina delavca iz Smarjete, je na skokovni leteti pčila kača. Kočevič Ivan, sin poljske delavke z Gaberja, se je z vrelim močnikom opekeli po obrazu in hrbtu. Erjavc Albin, mizarški vajence s Potovrja, je padel s kolesa in si poškodoval desno koleno.

Brusniški gasilci bodo praznovali

16. junija praznuje Gasilsko društvo v Brusnicah 45-letnico obstoja. Proslava bo združena s sledočim programom: ob 13. uri bodo proste vaje gasilcev in pionirjev, ob 14. uri igra »Kratka oreča« (v Gasilskem domu), odločevanje starejših in zasluznih gasilcev, nato prosta zabava s vrtno veselico. Za godbo, jedajo in piščo preskrbljeno.

Vabljeni! J.G.

Časten in zanimiv poklic

Zadnji dnevi šolskega leta se stečajo h kraju in marsikateri mladinec sam ali s starši vred pomislija, kam bi usmeril svoje življenje — kakšnega poklica naj bi se lotil. Izobra je kaj raznovrstna in pestra. Na široko so odprta vrata v bodočnost; kruha in dela mlademu človeku v naši domovini ne manjka. Ob izbiranju poklica ne bi smeli prezreti važne, častne in privlačne dolžnosti, ki jo mlademu človeku povzročajo Jugoslovanska ljudska armada. Postati oficir naše ljudske armade je v resnici velika čast. Srednješolcem je Državni sekretariat za narodno obrambo tudi letos omogočil vstop v vojaške akademije in šole JLA, kjer lahko naši mladenci najdejo bediši v pehoti,

Gojenci vojne akademije so povabili goste v Dom JLA

Oj te zastave!

Kadarkoli je treba državnemu, republiškem ali krajevemu praznovanju dati tudi zunanji vidnega izraza z izobezanjem zastav, smo skoraj redno priče nekaterih stvari, ki niso v redu:

Ce se manifestativno poudarja določeni dan, n. pr. Dan mladosti, čemu potem še marsikje vise zastave celo četrti in peti dan po prazniku? Ce jih vse te dni in noči izpira dež, blede in beli sonce, potem seveda ni čudno, če iz lepih zastav kaj kmalu postanejo posvaljkane in šaraste krpe, ki niso nikomur v čast!

Ce se pri izobezanju zastav ne preveč redko pripeti, da prizadeti človek ne ve, kakšna je pravilna razporeditev barvnih polj in se mu tako n. pr. slovenska preobrne v srbsko ali državna v hrvatsko, končno ni tako hudo. Saj nismo in nečemo biti šovinisti. Hudo je le, da to kaže na površnost in malomarnost.

Ob nedavnem državnem žalovanju za pokojnim tov. Moša Pijado pa smo celo videli, da zlasti na podeželju ne vedo, kaj pomeni »zastava na pol droga«; ta mednarodni običaj izražanja javne žalosti, v rabi zlasti pri vseh mornariških sveta in državnih predstavništvih, je prešel tudi v splošno rabo kot zamena za črne zastave ali žalne trakove. Pri nas pa so ponekod takrat vihrale zastave kot ob velikem prazniku! Tudi to kaže na nepoznanje osnovnih pravil o izobezanju zastav.

Malenkosti, boste rekli. Pa ni res. Prav malenkosti so pogosto tiste, ki kot z reflektorjem osvetlijo one negativne plati, n. pr. nevednost, neznanje, malomarnost, neodgovornost in kar je še podobnih »rožic zla«, iz katerih tako pogosto vzklije strupena zel domišljavost, zahrbtnost in intriganstva. X.

49. Počasi se pomika četa ujetnikov mimo tabora. Cerknjanci na obzidju tulijo, mečejo kamenje. Turki pa poženo konje proti Planini. Ob strani opazijo na levi Loško. Menihi se dobro branijo. Toda samotne kočje pod gozdom gore kot kresovi. V zraku brni od zvonov in zategnjenih krikov.

Samo oskrbnik stopa enakomerno. Dokler gre do proti Krašu, je brez skrbi. On je tudi edini med ujetniki, ki je videl vojno čisto od blizu. Njega vse skupaj mnogo ne zane, le zdaj pa zdaj zaspeša imena svojih otrok in žene. Prečede mu svigajo oči ne vse strani. Da, prišla bo priložnost!

Ko so prišli na vrh hriba, so videli, kako se podijo Turki že proti Planini.

50. Nekle se bodo že ustavili, si misli Andraž. Grece ne priklina. Komaj se že vlečejo. Toda poti še ni konec. Najprej pot navzdol, nato se znajdejo med množico Turkov, v novem svetu, znova v taboru. Znova blizu ognjev in rezkih klicev.

Laze in Jakovica gorita. Ob taboru okrog cerkve se gnetejo Turki. Divji krik se ori po polju, ječanje, molitev, vetej, jok — vse skupaj kot težča zimska pesem.

Ranjeni Turki si iščejo zavetja. Visoke smreke iz gostave vabijo v svoj mirak. V redkejšem gozdu se ustavijo, ujetniki popadajo na mokra tla in sneg in vodo. Ranjeni Turki pomilovalno opazujejo ujetnike, si ogledujejo rane, obvezujejo roke in poslušajo krike s hriba.

51. Ranjene Turke vleče boj okrog tabora. Težko je vročekrvnežu, če mora od daleč opazovati boj. Pa se dvigne prvi, odvleče ujetnike od konja in jih privede k drevesu, zleze na konja in odjedli proti cerkvi. Drugi, dajajo za njim. Vročica kri dvigne še drugega, tretjega, dokler ne oddajo skoro vsi. Morda bo priložnost za plen. Ujetniki tako ne morejo uti. Glejajo, kako se Turki oddaljujejo in so srečni da lahko počivajo.

Trije, štirje Turki se ee umaknejo. Napravijo ožaj počepnice okoli njega in si krejejo roke. Tedaj pride od cerkve ranjen Turak. Zavezoval si je rano in za trenutek počepnil k tovaršem. Potem se je naslonil na konja in pogled mu je splaval po ujetnikih. Nenadoma plane Grece pokonci: »Romar Celan!»

52. Turak je »lišak klic«, se začudeno ozrl po fantu in nato ostro ukazal: »Sedi!« Gregeja je minila osuplost, sedaj se je v njem budila jeza. Tak ravnal! Ali ni prav on kriv, da so prišli Turki? Saj je bil za oglednika.

Turak pa je še dolgo stal med ujetniki. Videlo se je, da nekaj išče. Dvakrat se je že odločil, da pojde. Napravil je nekaj korakov in se zopet vrnil do Gregeja. Pripeljal je konja bliže, nekaj popravil z zdravo roko pri sedlu in gledajoč proti cerkvi, zagodel: »Ali so te ujeli?« Toda Gregec ni hotel odgovoriti. Turak ga je opazoval izpod čela, nato zopet vprašal: »A kje je majka?« — »Doma,« je odgovoril Gregec. »In braj?« — »Tudi doma.«

»Ti pa pojdi z nami!« se je zasmejal Turak čudno veselo.

Dr. Vladimir Murko: „Pleterski žolnir“ JOSIP RESSEL

in Dolenjska v češkem leposlovju

Novice pa se sprašujejo »kdo bi bil potem izumil »šraufa« ali ladijskega polža, kakor imenuje iznajdba Trdina v svojih Izprehodih v Belo Krajino, ki je v njih posvetil tudi nekaj prostora Resslu, podobno kakor A. Lesjak v svoji Zgodovini šentjernejske jare na Dolenjskem in kakor v knjigi Kartuzija Pleterja. Žal nikjer ne omenja Ressluovih poskusnih voženj s čolnom na vijaku po Krki, katere omenja le članek o tem, kako so avstrijski birokrati preganjali izumitelja, namreč Ressla, kateremu je tedanji novomeški okrožni glavar izrekel najstrožji ukor, ker kljub dvema predhodnima opominoma ni opustil teh poskusnih voženj, s katerimi je pohujševal ljudstvo oziroma ribiče, ki so se bali, da ne bi zaradi ropotanja vijaka in valov, povzročeni po vijaku, pobegnile ribe in ušli raki. Ta članek, ki so ga brali štirje moji zanesljivi znanci v neznanem slovenskem časniku neznanu kdaj, kljub dolgotrajnemu iskanju še ni mogel biti izsleden in bi mi bilo zelo ustreženo, če bi se kdo spomnil, kdaj in kje ga je mordabral. Izmed tujih virov omenja te poskusne voženje le P. Schaumburg v knjigi »Männer aus eigener Kraft« (Leipzig 1943) v podobni obli-

ki, kakršna je ohranjena v šentjernejsko-kostanjeviškem ustnem izročilu.

Najbogatejše je češko slovestvo o Resslu, predvsem po zaslugi starega dobrega prijatelja Jugoslavije Jaroslava Svaton (psevdonim Jan Severin) in Zdenka Pluhařa. Svaton je preživel mladost v Trstu in črpal gradivo za svoje knjige razen iz arhivov tudi iz izročila o Resslu, ki je v njegovih časih še živel med tržaškimi pomorščaki. Nekaj let je bil tudi dodeljen češkoslovaškemu generalnemu konzulatu v Ljubljani in dopisuje še danes v slovenščini. Tudi Pluhař je znan češki pisatelj, po poklicu pa gradbeni inženir.

Severin je napisal l. 1944 prvo knjigo o Resslu z naslovom Ohnivé peruté (Ognjena peruti), usoda izumitelja Josipa Ressla. Knjiga je namenjena predvsem dorasčajoci mladini, katero hoče seznaniti s težavnim bojem, katerega je moral voditi Ressel za uveljavljanje svojih iznajdb, še prej pa za dovršitev svojih študij. Drugi del knjige je posvečen Ressluovemu delovanju v Pleterskih, kjer je opravljal svojo prvo službo. Četudi je bil začetnik, je vendar že tukaj zapustil sadove svoje izredne sposobnosti in marljivosti. Sicer je bila v tedanjih časih razlika med življenjem in glasnim mestu in tedaj bolj zapu-

ščenih Pleterskih precejšnja, toda Ressel se je kmalu znašel med našim ljudstvom, s katerim je znal povezati prijateljske stike, tako da je po treh letih bivanja mogel že zatrijevati popolno znanje slovenščine. Roman opisuje njegovo poklicno in izven poklicno življenje, zlasti prijateljstvo z novomeškim čestnim asistentom Francem Skolo, s katerim sta skupaj premerjala Krakovski gozd in verjetno tudi nove ceste. Prebivalstvo v teh krajih slika Severin v prav lepih letih, zanimivo so tudi opisi dolenjske pokrajine, zlasti Pleterski, reke Krke in gozdov, ki so bili Resslu zaupani, torej predvsem Gorjanecu, katere imenuje Uškoške gore ali Rogovec, in Krakovskega gozda z njegovimi močvirji.

Gojenca vojne pomorske akademije pri praktičnem delu s sekstanom

V vseh akademijah traja šolanje tri leta, v šoli za aktivne sanitetne oficirje pa štiri leta. Šolanje, šolske potrebščine, stanovanje, prehrana, obleka in obutev, vse to smajo gojenci brezplačno. Najbližji vojni odtok pri okrajnem ljudskem odboru postreže srednješolcem z vsemi podatki in posvetili, ki so potrebna za vpis v te akademije in šole.

Bodoče gojence vojaških šol seveda zanimajo njihove pravice in dolžnosti. Naštetimo samo nekatere: vsi uživajo brezplačno zdraviljenje in ostale pravice socialnega zavarovanja vojaških oseb. Brezplačno dobivajo delovno in prevojnično obleko, redne mesečne denarne prejemke od 800 do 1.400 dinarjev na mesec; že med šolanjem vsak semester napredujejo od razvodnika do višjega vodnika, imajo 30 dni letnega dopusta in 10 dni semestrnega dopusta. Med šolanjem se lahko vsestransko izobražujejo in po želji udeležujejo v slikarski, glasbeni, zborovski, literarni ali fotografski sekciji, golljo športe vseh vrst, vsako leto mesec dni taborijo, 15 dni amučajo itd. Po končanem šolanju

neoviran notranji razvoj — naše socialistične domovine.

Učiteljišniki med tekstilci

Zmenili smo se in štii pogledat v »Novoteks« — novomeško tekstilno tovarno v Briljuni — četrti letnik Učiteljišča, ki je kajpak v vsem iznajdljiv in duša vsega dela na šoli od lutkarjev, igralcev, vzhanskih telovadcev in ne vem česa še, saj je ves razred zelo delaven na vseh poljih kulturnega in športnega udejstvovanja. Ker je bodočemu učitelju potrebno tudi znanje o tem, kako delajo naši ljudje v tovarni, kakšen je potek dela od volne do obleke, smo mimo raznih ekskurzij med letom vključili v naš program tudi ogled tovarne. Znanje po treba prenesti na mladi rod, ki nam ga je zaupala družba. Vemo, da ogled tovarne, objekta, šole podpre teoretično znanje.

Prizadevni tovarniški tehnik nas je vodil od stroja do stroja, nam pojasnjeval to in ono, da smo dobili pravo sliko dela v tovarni. Vzorno je ureleba, vodi jo direktor tov. Ljilka Balet. Letošnji prvomajski odlikovanec, dobil je Red dela II. stopnje od tov. Tita. Kar dve uri smo bili tam.

Skladišče je polno bal volne in umetnih vlaken. Precej je domače merino volne, pa tudi drugih. Dobe jo od posredovalcev iz Italije in Avstrije. Stroji jo rahljajo, perejo, trgajo krpe, da bo dim lepša in boljša. Malo proč je »ortorkarska« volne, kjer se od grobe odbere boljša za boljše artikle. Enakomerno brenete strojev vseh vrst: angleških, nemških, doma-

ših ti usmeri pozornost na našega delavca, ki dnevno ustvarja v proizvodnji, da bi se življenjska raven delovnih ljudi izboljšala. Volno barvajo v posebni kadi, kjer se surovina prepoji z mineralnimi olji. Kad za barvanje so kar sami napravili. Po pranju jo suše in karbonizirajo, da odstranijo različne rastlinske primesi. Tudi rahljajo jo v posebnih strojih. Stroji v predlinici pojejo enakomerno pesem. Vsak delček je zase poroben, vse pa ureja švedski delavec, delavica. No, prav elegantno in hitro dela v tkalnici tkaika Marija Biček, ki je bila tudi odlikovana z medaljo dela. Tudi ves kolektiv 870 delavcev in uslužbenec, ki dnevno spravi v promet približno 1800 m blaga, dela zelo prizadevno. Ena delavka napravi povprečno 8—10 metrov blaga v osemih urah, to je do 28.000 vtokov.

Sveveda smo si ogledali še celo vrsto strojev od sušilnih do do onih v šivalnici, kjer tudi popravljajo napake, strižejo, likajo in izpirajo blago. V veliki, čisti dvorani — tkalnici, kjer vse brezhibno deluje in motorji poganjajo zamotane stroje, se dekleta sklanjajo nad novo blago in se trudijo, da se kje ne zatakne, da napravijo čimveč in čimboljše blago. Vse mora biti narejeno točno po načrtu, brezhibno, brez napak, da bo konkurralo na trgu. Kvalitetno blago iz »Novoteksa« dobite po vsej državi, gre pa tudi

v inozemstvo, n. pr. v Anglijo, kjer je tudi novomeška tkanina priznana. Vse vrste blaga smo si tudi ogledali v velikih kosih in bili smo prijetno presenečeni nad kvaliteto izdelkov.

Komercialni direktor tov. B. K. Kozina, ki je ljubezljivo ustregel naši prošnji, nam je povedal, da bo podjetje letos praznovalo desetletnico obstoja. Ker smo že omenili letošnje odlikovance, omenimo še to, da je medaljo dela dobila tudi uslužbenka Milena Sajevec.

Kvalitetno blago »Novoteksa« vseh vrst si lahko ogledate v trgovini na Glavnem trgu v Novem mestu in drugod. Tovarna dobiva vedno večji ugled. Za pozornost pri obisku se vodstvu iskreno zahvaljujemo!

4. letnik Učiteljišča.

Iz domačih logov

Marjan Kozina je bil kot zagrižen Novomeščan seveda tudi med naročniki našega lista. Pa je že naneslo tako, da mu je naša uprava poslala ček za obnovo naročnine, ki ga je pa naš jubilarčni urnil s prijombo: »Vračam položnico, ker že imam na Trški gori svoj — dolenski list.«

OKROGLE

VSEMOGOČNA SMRT
Grobjarju je umri sorodnik, zato se je odpeljal na pogreb. Pred odhodom je pa na pokopališka vrata obesil tablo: »Zaradi smrti pokopališče do nadaljnega zaprto.«

SREČNI OČE
»Kam pa tako bežiš?«
»Pravkar sem zvedel, da sem postal oče.«
»O, čestitam! Kako je z ženo?«
»Za sedaj, hvala bogu, še nič ne ve.«

SODOBNA REKLAMA
»Moderna žena uporablja za nego obraza kozmetične maske iz jajc, sadja in povrtnine. Prednost teh sredstev je razen lepotnega učinka še v tem, da maske potem lahko pripravi za kosilo.«

OBISK PRI ŠEFU
V svoji pisarni v podjetju sedi šef. Sedi veličastveno in strogo gleda predse. Nenadoma nekaj zabumi v odprtem oknu. Šef pogleda in opazi, da

je priletel v sobo majhen angelček s perutničkami. »Kaj pa ti iščeš?« se zadere šef. »To je podjetje, socialistično podjetje. Ne potrebujemo angelov. Marš!« — »Oh, oprostite tovariš šef, je jokavo zajecjal angelček. »Veste, rekli so mi, da ste vi tukaj bog sem pa pril.tel.«

— Kako živiš?
— Hvala, honorarno!